

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Finanční gramotnost studentů vysokých škol

Bakalářská práce

Autor: Michal Sikora

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.

Hradec Králové, 2020

Zadání bakalářské práce

Autor: Michal Sikora

Studium: F17BP0155

Studijní program: B6703 Sociologie

Studijní obor: Sociologie obecná a empirická

Název bakalářské práce: **Finanční gramotnost studentů vysokých škol**

Název bakalářské práce AJ: Financial literacy of university student's

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se bude zabývat sociologickým výzkumem finanční gramotnosti studentů vysokých škol, svou práci bych chtěl zaměřit na studenty bakalářského studia. Po nastudování odborných termínů a celkového pojetí o finanční gramotnosti vytvořím test s koncepcí přibližně 10 testových otázek, hrubý počet vyšetřených odhaduji na 50-60 respondentů, cílem práce je zjištění finanční gramotnosti studentů a jejich celkový přehled o vlastních financích a nakládání s nimi.

KOCIÁNOVÁ, Helena. Finanční gramotnost v kostce aneb co Vás neměl kdo naučit. ANAG, 2012.
MORAWSKI, Witold. Ekonomická sociologie. Sociologické nakladatelství, 2005. KOHOUT, Pavel. Jak ovládnout své peníze: finanční plánování pro každého, 2013. ŠKVÁRA, Miroslav. Finanční gramotnost. M. Škvára, 2011. PETÝRKOVÁ, Lenka; CHMELAŘOVÁ, Pavlína. Základy finanční gramotnosti. Generation Europe, 2011.

Garantující pracoviště: Katedra sociologie,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: doc. Mgr. Ján Bunčák, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 22.8.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 30. 6. 2020

Michal Sikora

Anotace

SIKORA, MICHAL. *Finanční gramotnost vysokoškolských studentů*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2020, 69 pp. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá finanční gramotností vysokoškolských studentů. V první části je vymezen pojem finanční gramotnosti a jsou vysvětleny základní termíny z oblasti financí, jejichž znalost se předpokládá pro základy finanční gramotnosti. Druhá část práce představuje vlastní kvantitativní průzkum, ve kterém byla zjišťována znalost základních termínů z oblasti financí a způsob nakládání s penězi studenty různých směrů vysokoškolského studia. Kvantitativní výzkum byl proveden online dotazníkem na stránkách google.com. Dotazník obsahoval 23 otázek. Na dotazník odpovědělo celkem 91 respondentů, studentů vysokých škol. Práce je pokusem o změření finanční gramotnosti vysokoškolských studentů a porovnání výsledku měření se standardem finanční gramotnosti Ministerstva financí České republiky. Práce rovněž zkoumá vliv vybraných faktů ze sociálního prostředí života studentů na rozdíly v stupni finanční gramotnosti.

Klíčová slova: finanční gramotnost, studenti, kvantitativní výzkum, dotazník

Annotation

SIKORA, MICHAL. *Financial literacy of university student's*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2020, 69 pp. Bachelor Thesis.

The bachelor thesis deals with the financial literacy of university students. The first part defines the concept of financial literacy and explains the basic terms in the field of finance, the knowledge of which is assumed for the basics of financial literacy. The second part of the work presents its own quantitative survey, in which the knowledge of basic terms in the field of finance and the way of managing money by students from various fields of university study was ascertained. Quantitative research was conducted by an online questionnaire on google.com. The questionnaire contained 23 questions. A total of 91 respondents, university students, answered the questionnaire. The work is an attempt to measure the financial literacy of university students and compare the results of the measurement with the standard of financial literacy of the Ministry of Finance of the Czech Republic. The work also examines the influence of selected facts from the social environment of students' lives on differences in the level of financial literacy.

Keywords: financial literacy, student, quantitative research, questionnaire

Poděkování

Chtěl bych touto cestou poděkovat doc. Mgr. Jánovi Bunčákovi, CSc., za odborné vedení a cenné rady při zpracování bakalářské práce. Chtěl bych dále také poděkovat všem respondentům dotazníku.

Obsah:

Úvod	1
1. Současné poznání.....	2
1.1 Co je to gramotnost?.....	4
1.2 Kdo je finančně gramotný člověk?	4
1.3 Možnosti finančního vzdělávání už od dětství	5
2. Základní pojmy ve finanční gramotnosti	5
2.1 Peníze.....	5
2.2 Bankovky	6
2.3 Mince	6
2.4 Banka	6
2.5 Běžný účet	6
2.6 Úrok	7
2.7 Platební karta	7
2.8 Rozpočet	7
2.8.1 Osobní rozpočet	7
2.8.2 Přebytek	8
2.8.3 Deficit	8
3. Finanční rezervy	8
3.1 Krátkodobá rezerva.....	9
3.2 Střednědobá rezerva.....	9
3.3 Dlouhodobá rezerva.....	9
4. Finanční plánování a produkty	9
4.1 Kroky finančního plánu	10
4.2 Finanční produkty	10
4.3 Spoření.....	10

4.4 Vkladový účet.....	10
4.5 Spořicí účty.....	10
4.6 Vkladní knížky.....	11
4.7 Úvěry	11
4.7.1 Základní pojmy v úvěrové terminologii	11
4.8 Leasing.....	12
4.8.1 Finanční leasing.....	12
4.8.2 Operativní leasing.....	12
5. Inflace	12
5.1 Index spotřebitelských cen	13
5.2 Index cen výrobců.....	13
5.3 Čistá inflace	13
5.4 Stupně inflace	13
5.5 Dopady inflace.....	13
6. Investice.....	13
6.1 Základní pojmy v investiční terminologii.....	14
6.2 Rozdělení investic.....	15
6.2.1 Dluhopisy.....	15
6.2.2 Akcie.....	15
6.2.3 Investice do nemovitostí	15
6.2.4 Investice do drahých kovů.....	16
6.2.5 Podílové fondy.....	16
6.2.6 Kryptoměny	16
6.2.7 Komodity	17
7. Standard finanční gramotnosti Ministerstva financí České republiky.....	18
7.1 Nakupování a placení	18
7.2 Hospodaření domácnosti	18

7.3 Přebytek rozpočtu domácnosti.....	18
7.4 Schodek rozpočtu domácnosti	19
8. Praktická část	19
8.1 Cíle práce	19
8.2 Výzkumné otázky	19
8.3 Metodika práce	20
8.4 Informace o výzkumném souboru	20
8.5 Analýza výsledků.....	25
8.6 Profil respondenta dotazníku	37
8.7 Hypotézy.....	37
8.8 Výsledky měření finanční gramotnosti studentů v porovnání se standardy MF ČR.....	38
Hypotéza 1: Studenti ekonomických oborů mají lepší finanční gramotnost než ostatní studenti.....	39
Hypotéza 2: Vydělávají si ženy peníze stejným typem přivýdělku jako muži?	40
Hypotéza 3: Finanční gramotnost studentů závisí na jejich bydlišti.	41
Hypotéza 4: Studenti, kteří jsou finančně gramotnější, si tvoří nějaký rozpočet	42
Hypotéza 5: Vzdělání matky ovlivňuje finanční gramotnost studentů.....	43
Hypotéza 6: Vzdělání otce ovlivňuje finanční gramotnost studentů	44
8.9 Analýza vybraných sociálních souvislostí finanční gramotnosti studentů	45
8.9.1 Studenti ekonomických oborů mají lepší finanční gramotnost než ostatní studenti.....	45
8.9.2 Vydělávají si ženy peníze stejným typem přivýdělku jako muži?	46
8.9.3 Finanční gramotnost studentů závisí na jejich bydlišti.....	46
8.9.4 Studenti, kteří jsou finančně gramotnější, si tvoří nějaký rozpočet.....	46
8.9.5 Vzdělání rodičů ovlivňuje finanční gramotnost studentů.	46
Závěr	47
Zdroje.....	48

Tištěné zdroje.....	48
Elektronické zdroje.....	48
Seznam grafů	51
Seznam tabulek.....	52
Přílohy	53
Dotazník.....	53

Úvod

Ve své bakalářské práci na téma finanční gramotnost studentů vysokých škol je mým hlavním cílem změřit a porovnat finanční gramotnost studentů vysokých škol různých oborů. Toto téma se v posledních letech rozšiřuje ve školství v České republice a dostává se mu větší prostor zájmu. Je důležité se tomuto tématu věnovat, neboť finance jsou v moderní době jednou ze základních potřeb pro život. Bez znalostí základů finanční gramotnosti mají lidé problémy si finance udržet a bez financí je život složitý. Bez financí nebudeme mít na vzdělání, bydlení ani na jídlo a další nezbytné věci. Proto je dobré ovládat určité základy finanční gramotnosti, abychom s financemi měli umět hospodařit a také vědět, jak s nimi nakládat, aby se alespoň udržela jejich hodnota, nebo, což by bylo lepší, je zhodnotit. K tomu chci přispět svou prací, shrnout a vysvětlit určité pojmy z oblasti ekonomie i pro neznalé. Zrovna v České republice by tato práce mohla být přínosná, protože značná část obyvatelstva je zadlužená, lidé si berou půjčky na zbytečnosti a poté je nesplácí. Proto je důležité, aby si lidé osvojili určité pojmy a znalosti z oblasti ekonomie a rozuměli tak smlouvám, které podepisují, když žádají o nějaký finanční produkt. Navíc tyto znalosti uplatníme každý den. Práce bude rozdělena do dvou částí. V teoretické části práce pojednává o různých pojmech z oblasti financí a ekonomie. Ve druhé části je práce zaměřena na kvantitativní výzkum, který zjišťuje znalost finanční gramotnosti studentů a následně studenty zařazuje do vytvořené normy, která byla vytvořena s pomocí standardu finanční gramotnosti vydaného Ministerstvem financí České republiky.

Výzkumná část práce bude provedena dotazníkovým šetřením, ve kterém položím respondentům 23 otázek, které se budou týkat jejich celkové představy, co je to finanční gramotnost, dále její znalosti. Otázky budou jak uzavřené, tak také otevřené.

Téma práce bylo zvoleno díky předchozímu studiu na ekonomickém lyceu a protože se pohybuji v sociální skupině studentů, kteří nemají úplně jednoduché si přivydělat peníze tak, aby je to neomezovalo při jejich studiu na vysokých školách.

1. Současné poznání

Finanční gramotnost je v České republice v poslední době velmi častým tématem, po rozsáhlé rešerši předchozích prací a výzkumů na zvolené téma jsem našel problémy, které bych chtěl nadále rozvinout ve své práci. Studenti si neuvědomují, jak je finanční gramotnost důležitá a v čem spočívá její pomoc do života. Po vyhledání předchozího výzkumu, který byl prováděn v roce 2010 společností STEM/MARK, bylo zjištěno, že 92 % respondentů má přehled o svých vlastních financích jak v hotovosti, tak na různých účtech a spořeních. Když se v domácnosti nacházelo více než 1 osoba, mělo přehled o financích 79 % tázaných. Rozpočet si tvoří pouhých 45 % domácností a z nich rozpočet kontroluje 95 %. V oblasti rezerv bylo zjištěno, že rezervu si tvoří 60 % domácností a 20 % z nich nechává peníze na běžném bankovním účtu. Rezervy na nepředvídané výdaje si vytváří 57 % lidí. Kolem 33 % tázaných si nevytváří rezervy na stáří, protože tvrdí, že nemají z čeho. Pokud bychom se bavili o situaci nepředvídatelného výdaje v podobě koupě nového domácího spotřebiče, tak 65 % tázaných lidí odpovědělo, že je schopno spotřebič zakoupit ihned. V oblasti finančních produktů výzkum zjistil, že většina respondentů zná různé finanční produkty, ale využívají jen základní. Lidé, kteří si sjednali nějaký finanční produkt v posledních dvou letech, byli tázáni na to, kde získávali informace o daném produktu, z většiny uváděli, že získávali informace od zaměstnanců pobočky, údaje z internetu a doporučení známých. Byla také zjištěna znalost rozdílu mezi kreditní a debetní kartou, tyto rozdíly znalo 62 % tázaných lidí. Skutečně je zná pouze 52 % tázaných. Internetbanking používá 33 % respondentů. V následující otázce, zda lidé platí své účty včas, bylo zjištěno, že 65 % respondentů platí včas. Dlouhodobé finanční cíle si však stanovuje necelých 20 % lidí. Bylo zjištěno, že při výběru finančních produktů jsou lidé spíše opatrní, 63 % lidí si vybírá produkty s nejmenším rizikem. Čtvrtina lidí by se nechala zlákat výhodnou, ale patrně podezřelou nabídkou. [STEM/MARK, a.s. 2010]

Další výzkum na toto téma byl prováděn v roce 2015, výzkum se rozkládá do následujících částí. V první části byl tématem rozpočet. Ve výzkumu bylo zjištěno, že rozpočet si sestavuje 40 % respondentů a téměř všichni poté sledují jeho dodržování (84 %). Dále byla otázka na finanční cíle, ty si stanovuje necelá polovina,

tj. 42 %. V otázce, která byla následující, odpovědělo 92 % osob, že má přehled o svých osobních financích i financích celé domácnosti.

Další oddíl, na který byl zaměřen tento výzkum, se nazýval finanční rezervy. Respondenti byli tázáni, zda mají rezervu na akutní výdaj v podobě koupě pračky. 72 % lidí by tento akutní výdaj ustálo. Při otázce, jak dlouho by respondenti vydrželi bez jejich stálého příjmu, uvedlo 40 % respondentů, že by vydrželi méně než 3 měsíce. Za poslední rok investovalo na běžném účtu 54 % respondentů. Pokles zaznamenaly stálíce v pojištění, jako jsou penzijní připojištění a životní pojištění. V otázce o zabezpečení na stáří spoléhá 85 % respondentů na důchod, který je zajištěn státem.

V třetí části bylo pojednáváno o finančních produktech. Při pohledu na výsledky je možné říct, že česká společnost zná poměrně velké množství finančních produktů, ale využívá pouze běžný bankovní účet. Při pořízení nějakého finančního produktu se respondenti řídí nejčastěji informacemi, které zjistí na pobočce. Vědomost ohledně rozdílu mezi kreditní a debetní kartou od minulého výzkumu z roku 2010 se snížila z 35 % na 28 %. Pouze 16 % lidí ví, na kolik jsou pojištěny vklady v bance.

Následovala část zaměřená na úvěry. Otázku zaměřenou na zkratku RPSN nedokázalo zodpovědět 60 % respondentů. Při výběru úvěru se lidé řídí podle výše měsíční splátky a roční úrokové sazby, RPSN bere v potaz pouze 15 % respondentů. Termíny p. a. a p. m., které nám definují roční a měsíční období, znalo jen 16 % populace.

Část pátá byla zaměřena na obecné postoje respondentů. Nejlépe se ohodnotili lidé, kterým bylo 30–44 let, lidé s vysokoškolským vzděláním nebo živnostníci. Hůře se ohodnotily ženy, důchodci a méně vzdělaní lidé. 11 % respondentů přiznává velké dluhy. Při otázce o budoucích výnosech podle historických dat se mýlí 77 % lidí.

Následující část výzkumu byla zaměřena na ochranu spotřebitele. Zarážející je, že 34 % lidí podepíše smlouvu o finančním produktu, aniž by si ji pečlivě prostudovali. Při otázce na reklamaci finančního produktu tvrdí 95 % populace, že by produkt nereklamovali. Při nabídce řešení reklamace by se nadpoloviční většina obrátila na Českou obchodní inspekci. V případě problému s platbou svého závazku by za odborníkem přišlo 37 % respondentů. V otázce o právech exekutora, co může a nemůže zabavit, lidé odpovídali relativně správně.

Poslední část byla zaměřená na výpočty úroků. Úrokovou sazbu bylo schopno 58 % lidí odhadnout a při porovnání úročení na spořicíh účtech by zvolilo 61 % respondentů správně. Při otázce na skutečnou inflaci v České republice odpovědělo správně jen 9 % respondentů. Ovšem popis jejího fungování ve vztahu k penězům zná 59 % lidí. [Výsledky měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace České republiky 2015]

V dosavadním textu jsme se mohli dozvědět, že převážná většina lidí má přehled o svých financích, má také přehled o některých finančních produktech, ale nevyužívají je. Například internetové bankovníctví používalo v roce 2010 pouze 33 % tázaných. Ve svém výzkumu se také zaměřuji na úroveň finanční gramotnosti v oblasti investičních možností mezi studenty, zda znají možnosti investování a jestli mají alespoň základní znalost v dané tématice.

1.1 Co je to gramotnost?

Pojem gramotnost znamená určité uplatnění znalostí, dovedností a postojů v praxi. Mezi úplné základy gramotnosti patří čtení a psaní. To neznámá jen rozeznávat písmena a číslice, ale také schopnost napsat větu nebo porozumět čtenému textu. Dále se gramotnost dělí do mnoha odvětví, máme například počítačovou gramotnost, kvantitativní gramotnost, literární gramotnost a spoustu dalších. Zvyšování gramotnosti vytváří předpoklady k úspěšnému celoživotnímu učení a následnému životnímu úspěchu v životě. [Národní ústav pro vzdělávání 2020] V práci se budeme věnovat pouze finanční gramotnosti.

1.2 Kdo je finančně gramotný člověk?

Finančně gramotný člověk uplatňuje své znalosti každý den, ví, jak fungují peníze ve světě a také to, jak se má starat o své finance. Místo toho, aby kupoval věci, které nepotřebuje, peníze investuje někam, kde se mu zhodnotí a následně si tak rozšíří svůj kapitál. Takový člověk sleduje své výdaje, přemýšlí, kde je možné ušetřit. Finančně gramotný člověk neinvestuje do rizikových podniků, cenných papírů nebo nepůjčuje peníze bez jistoty navrácení. Také nevsází své peníze do hazardních her a různých herních automatů. Sleduje veškeré své výdaje, například i za energie spojené s provozem domácnosti, hledá cestu, jak by mohl ušetřit, prověřuje si dodavatele a najde nejlevnějšího. Finančně gramotný člověk rozumí pojmům v ekonomickém světě. Například pojmům spojeným s úvěry, půjčkami a také

investicemi. Pokud se rozhodne vzít si půjčku nebo úvěr, moc dobře ví, že jej nezbytně potřebuje, dále ví, jak ho splatí. Investuje a myslí na budoucnost, má určitou finanční zálohu, pokud se mu například pokazí domácí spotřebič, auto nebo se mu vytopí byt. Všechny tyto předpoklady by měl splňovat finančně gramotný člověk. [Petýrková, Chmelařová 2012]

1.3 Možnosti finančního vzdělávání už od dětství

Například Česká spořitelna představila projekt, který je zaměřen na vzdělávání žáků již od druhých tříd. V tomto projektu seznamuje žáky o základních pojmech ve světě financí, jako jsou například: příjmy, výdaje, rozpočet apod. Děti si vyzkouší zažít den jako dospělý člověk, aby zjistily, co všechno je třeba platit a za co jejich rodiče peníze dostávají. Starší ročníky si v tomto projektu vyzkouší své první podnikání, dostanou za úkol vymyslet produkt, který následně budou prodávat na závěrečném jarmarku. Do tohoto projektu se můžou přihlásit jak již zmíněné třídy s žáky, tak také důchodci. Těm Česká spořitelna nabízí pomoc při zvládnutí moderních technologií, základy používání chytrých zařízení, surfování po internetu a také využití sociálních sítí. [Česká spořitelna 2020]

2. Základní pojmy ve finanční gramotnosti

Dále budou v textu projednávány základní pojmy, jejichž znalost se předpokládá pro obecnou znalost tematiky finanční gramotnosti.

2.1 Peníze

„Peníze představují všeobecně přijímaný prostředek směny – platidlo.“ [Navrátilová, Jiříček, Zlámal 2013: 8] Peníze se využívají jako prostředek k výměně různého zboží. Peníze používáme každý den, například i při cestách do školy nebo práce. V České republice je měnou česká koruna. Peníze vznikly kvůli tomu, že lidé potřebovali věci směnit. Nejdříve mezi sebou měnili věci. Poté začali věci měnit za určitou věc, která měla uznávanou hodnotu, například šperky, drahokamy a také zlaté mince. To byla první forma platidla. Problémem však bylo velké množství mincí, a tak je začaly nahrazovat směnky obchodníků. „Směnka je cenný papír, ve kterém se její vydavatel zavazuje vyplatit jejímu držiteli určitou částku, která je ve směnce vypsána.“ [Navrátilová, Jiříček, Zlámal 2013: 9] Problém byl ale v tom, že směnka měla vždy uvedenou pevnou částku, a tak banky začaly směnky vykupovat a vytvořily vlastní směnky v podobě bankovek.

2.2 Bankovky

V této kapitole se budeme věnovat současným bankovkám v České republice. V České republice máme bankovky různých hodnot, bankovka s nejnižší hodnotou je 100 Kč, dále máme bankovky 200 Kč, 500 Kč, 1000 Kč, 2000 Kč a 5000 Kč.

2.3 Mince

Další známé platidlo jsou mince, v České republice máme mince těchto hodnot: 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč, 50 Kč. Každá z těchto mincí má jiný tvar a velikost.

2.4 Banka

V životě se setkáváme s různou formou peněz jak v hotovostní podobě, tak také v bezhotovostní. Hlavní bankou, která v České republice může vydávat a tisknout peníze, je Česká národní banka. Tato banka má zároveň určitou kontrolu nad ostatními bankami v České republice, to znamená, že těmto bankám vydává licenci a vykonává tzv. bankovní dohled. Mezi další činnosti ČNB patří také sledování množství peněz v oběhu na území státu, poskytování úvěrů obchodním bankám, stahování poškozených peněz z oběhu a nahrazování novými. Další banky jsou nazývány obchodní nebo také komerční banky. Tyto banky se snaží získávat peníze od lidí v podobě vkladů a poté s penězi nakládat tak, aby jim generovaly další zisk. Mezi nejznámější banky u nás patří: Komerční banka, ČSOB a Česká spořitelna. Tyto a všechny ostatní banky vykonávají dvě hlavní činnosti: přijímají peníze a peníze půjčují. Mezi konkrétní služby bankovních společností patří: vést bankovní účty, přijímání vkladů, poskytování půjček (tzv. úvěrů), poskytování dalších služeb spojených s bankovním účtem (internetbanking, vydávání platebních karet atd.), hypoteční úvěry, spotřebitelské úvěry a další. Při sjednání běžného účtu u obchodní banky jsou vždy sjednána určitá pravidla, například: poplatky za výběr z cizích bankomatů, úrok z vkladu atd. [Navrátilová, Jiříček, Zlámal 2013]

2.5 Běžný účet

Běžný účet je základní typ účtu, na kterém se evidují transakce mezi klientem a bankou. Tento účet slouží k hotovostnímu i bezhotovostnímu styku. Klientem může být fyzická i právnická osoba. Právnické osoby mají ovšem specifické podmínky pro založení i vedení běžného účtu. Na běžném účtu můžeme manipulovat s penězi mnohem více oproti ostatním účtům. Každá banka je ze zákona povinná pojistit vklad klienta až do výše 100 000 EUR. [Wikipedia 2020]

2.6 Úrok

Úrok je určitá odměna, kterou nám banka dává za to, že máme u ní vložené peníze. Úrok je zpravidla uváděn v procentech, přičítá se většinou jednou ročně (p.a. – per annum – roční úroková sazba). Toto zhodnocení peněz se odvíjí od více faktorů, ovlivňuje ho například množství peněz na účtu a také typ účtu, na běžných účtech se peníze úročí velmi nízkými procenty. Na spořicíh účtech již toto zhodnocení bývá vyšší.

2.7 Platební karta

Karta, kterou dostáváme od své banky, slouží jak pro výběr peněz z bankomatu, tak také pro placení v obchodech, restauracích nebo také na čerpací stanici. Nejrozšířenější jsou 2 druhy platebních karet, a to kreditní a debetní. Kreditní kartou lze nakupovat zboží nebo služby na úvěr. To znamená, že pokud nám na kreditní kartě dojdou peníze, můžeme si od banky půjčit a vybrat peníze do mínusu. Banka má pro tyto situace předem stanovený úrok, který se pohybuje od 5 do 25 % z dlužné částky. Debetní kartou lze zaplatit u obchodníka nebo vybírat z bankomatu, ale pouze v případě, že máme na svém účtu dostatek peněz. [Finance.cz 2020]

2.8 Rozpočet

Všichni, kteří chtějí mít své peníze rozplánované na každý den, týden nebo měsíc, by si měli sestavit svůj rozpočet. To znamená sestavit něco, co bude ukazovat kdy, co a kde je nutné zaplatit. Nezáleží, na tom, zda má daný člověk na účtu milióny nebo pár tisíc, každý by měl mít přehled o svých příjmech a výdajích. Každý by měl začít právě sestavením svého rozpočtu. Rozpočet se dělí na dvě části: příjmy a výdaje. Při tvoření rozpočtu je důležitá jeho pravidelnost, to, že si rozpočet stvoříme jen jednou, nám moc nepomůže. Rozpočet je potřeba vytvářet každý daný časový úsek, například každý měsíc. Jen tak budeme vědět, zda jsme ušetřili, nebo naopak utratili více peněz. Dále by se měl rozpočet skládat z co nejvíce možných položek, abychom měli uvedených co nejvíce výdajů a příjmů, nejlépe všechny. Rozpočet může být dlouhodobý, nebo krátkodobý. Mezi dlouhodobé patří rozpočty čtvrtletní, jednoleté a víceleté. Krátkodobé jsou týdenní, denní nebo měsíční. [Partners 2013]

2.8.1 Osobní rozpočet

Sestavením rozpočtu člověk získá vhled do svých financí a uvidí jasně, za co utrácí a také kolik peněz vlastně přijímá. Rozpočet by neměl chybět v žádné domácnosti,

ale jak je to u studentů? Student většinou nemá takový příjem jako člověk, který pracuje na stálý pracovní poměr, proto také musí hospodařit, aby mu jeho peníze vystačily na celé období.

Příklad:

Příjmy: Honza studuje druhým rokem na vysoké škole. Rodiče mu dávají kapesné 5000 korun měsíčně. Jelikož Honza hraje profesionálně hokej, dostává měsíční plat 3000 korun.

Náklady: Honza studuje daleko od svého domova, tudíž si musí platit nájemné na vysokoškolské koleji, které činí průměrně 2500 korun. Dále si platí každodenní stravu, která ho měsíčně vyjde na 1500 korun. Jelikož hokej nehraje v místě studia, musí dojíždět autem. Náklady na automobil na celý měsíc činí 2000 korun. Jednou týdně se Honza zajde s kamarády pobavit do místního restauračního zařízení, ve kterém utratí 200 korun.

Každý měsíc Honza přijme 8000 korun, vydá 6800 korun. To znamená, že mu zůstane 1200 korun přebytek. Tuto částku si Honza ponechává a vytváří z ní tzv. rezervu.

Rezerva: částka, kterou si člověk odkládá na neočekávané výdaje, například opravu mobilního telefonu.

2.8.2 Přebytek

Přebytek je stav, který vzniká, pokud jsou příjmy vyšší než výdaje. Toto je stav, kterého se finančně gramotný člověk snaží dosáhnout.

2.8.3 Deficit

Deficit vzniká tehdy, kdy výdaje převyšují příjmy. Tomuto stavu se snažíme zabránit, měli bychom mít příjmy vždy vyšší než výdaje. Pokud v našem rozpočtu vzniká deficit několikrát po sobě, stává se, že se člověk zadluží. Právě takovýto člověk by si měl rozpočet rozhodně sestavit a snažit se najít cestu z dluhů. [Doubková, Tomek 2016]

3. Finanční rezervy

Tyto rezervy jsou většinou přínosné v době, kdy se stane něco náhlého, například, pracovní úraz nebo nezaměstnanost. Je důležité na takové možnosti myslet již

dopředu a připravit se na ně včas, dokud ještě máme trvalý příjem a možnost si odkládat peníze. Finanční rezervy dělíme na: krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. [Partners 2013: 43]

3.1 Krátkodobá rezerva

Krátkodobá rezerva je velice důležitá, protože nám pomůže překlenout nějaký náhlý výpadek příjmů, ať už je to naší vinou, například když nás vyhodí z práce, nebo vinou externí, to může být například, když nás náš zaměstnavatel nemůže vyplatit z důvodu špatných výsledků firmy. Krátkodobá rezerva by měla být ve výši šesti měsíčních nákladů domácnosti. Nejlépe by měla dosahovat výše našeho ročního příjmu. [Partners 2013: 44–45]

3.2 Střednědobá rezerva

Tato rezerva nám pokrývá výdaje v době jednoho až pěti let. Je možné ji nazvat „plánované výdaje“. Touto rezervou financujeme koupi elektrospotřebičů, menší rekonstrukci bydlení, koupi levnějšího automobilu nebo například dovolenou. Částka této rezervy by měla být rozhodně vyšší než částka u rezervy krátkodobé. Tato rezerva se nám vyplatí u výpadku příjmu delšího než jeden rok. [Partners 2013: 47–49]

3.3 Dlouhodobá rezerva

Do takové rezervy patří úspory, které spoříme více než 5 let. K vytvoření něčeho takového je zapotřebí dobrého a strategického uvažování jak v oblasti plánování vlastních výdajů, tak také ve využívání různých finančních produktů k její tvorbě, například různé konzervativní investice. Hlavní důvod k vytvoření takové rezervy je jisté zabezpečení na stáří nebo zabezpečení v případě nějakého úrazu na pracovišti, pokud nechceme spoléhat na podporu státu v podobě invalidního či starobního důchodu, tj. vytváříme dlouhodobou rezervu, abychom při těchto situacích měli peníze na nutné výdaje. [Partners 2013: 50-51]

4. Finanční plánování a produkty

Zacházení s penězi, investování a zhodnocování peněz je otázkou plánování. Lidé, kteří mají dostatek financí, potvrzují, že za tím nestojí nějaká výhra nebo dědictví, ale dobré finanční plánování. Pokud mají určitý finanční plán, snaží se ho dodržet a neunáhlit se špatnou investicí. Svůj plán by měli mít také studenti, kteří chtějí

zdárně vystudovat vysokou školu bez dluhů. Je potřeba si rozvrhnout své finance na určité časové období tak, aby nám pokryly naše výdaje.

4.1 Kroky finančního plánu

- Vytvořit si reálný rozpočet (poznat svou finanční situaci)
- Vytvořit si cíle
- Vyhledat zdroj příjmů

4.2 Finanční produkty

Finanční produkty nám pomohou se zhodnocením nebo ztrátou našich financí. Mnoho lidí má své sny nebo cíle, ale kolik z těchto lidí má na ně dostatek financí? Proto jsou zde produkty jako spoření, úvěry, vkladní knížky, investice nebo půjčky.

4.3 Spoření

V minulosti nebylo moc způsobů, jak si spořit peníze. Většina lidí si peníze odkládali na nějaké určené místo, pokud je měli (třeba pod matrací). Dnes máme mnohem více způsobů, jak své peníze spořit. Každé spoření má výhody a nevýhody. Při výběru vhodného spoření se nabízejí tyto otázky:

- Jaké jsou úroky?
- Jaké je riziko navrácení alespoň původní investované částky?
- Jaké jsou poplatky?
- Jak rychle lze investici vypovědět?

4.4 Vkladový účet

Vkladový účet je vhodný pro člověka, který má finance, které momentálně nepotřebuje. Vkladový účet má oproti běžnému účtu výhodu, a to takovou, že peníze, které jsou na něj vloženy, se každoročně úročí. Na běžném bankovním účtu se peníze neúročí a ztrácejí vlivem inflace hodnotu. Navíc z vkladového účtu lze peníze vybrat kdykoliv.

4.5 Spořicí účty

Na spořicí účty můžeme vložit libovolnou částku peněz, která se nám bude každý rok úročit, ale nevýhoda je ta, že pokud budeme peníze potřebovat vybrat, musíme podat žádost, teprve po výpovědní lhůtě dostaneme peníze ze spořicího účtu. Úroková sazba závisí na množství vložených peněz. Výpovědní lhůta je různá, sjednává se ve smlouvě. Tyto účty slouží pro spoření peněz a nelze na nich provádět transakce.

4.6 Vkladní knížky

Vkladní knížky jsou připsány na jméno vlastníci osoby, popřípadě může být uvedena ještě jedna osoba, která může také disponovat s penězi na vkladní knížce. Úroková sazba se u vkladních knížek velice liší, také výpovědní lhůta se může lišit. Vkladní knížky mají u nás dlouholetou tradici, oblíbené jsou hlavně mezi staršími lidmi, největší popularita vkladních knížek byla okolo roku 1989, poté ji popularitu vzaly vkladové účty. Nevýhodou vkladových knížek je nízký úrok, naopak výhodou je nízké riziko ztráty peněz. [Doubková, Tomek 2016]

4.7 Úvěry

Úvěry jsou často používanou formou financování, je ale důležité dávat si pozor na poskytovatele. Aktuální trh nám nabízí mnoho poskytovatelů jak bankovních, tak nebankovních. Ovšem ne každý úvěr je tak výhodný, jak se na první pohled zdá. Při vybírání úvěru je nutné zjistit kvalitu nabízené služby v porovnání s konkurencí, obeznámit se se všemi poplatky a také zjistit důsledky v případě nesplácení úvěru. Běžní věřitelé nabízejí na trhu kvalitní a férové jednání se svými dlužníky. Je možné nalézt bohužel i nebezpečného věřitele, kterým se říká „úvěroví predátoři“, ti nabízejí podstatně horší podmínky. V knize Navigátor bezpečného úvěru autor radí, že při porovnání v kategorii bezpečných věřitelů bylo zjištěno, že tzv. značkové banky nabízejí často vyšší úroky a sazby RPSN na zkoumané úvěry než tzv. značkové nebanky. Pro bezproblémový průběh úvěru a řádné placení splátek je velice důležitá finanční gramotnost a také dobrá informovanost. [Teplý 2013]

4.7.1 Základní pojmy v úvěrové terminologii

RPSN – Roční procentní sazba nákladů na spotřebitelský úvěr. „Tato sazba synteticky postihuje celkové náklady spotřebitelského úvěru pro spotřebitele, vyjádřené jako roční procentní podíl z celkové výše spotřebitelského úvěru.“ [Česká národní banka 2020] Zavedení tohoto ukazatele umožnilo objektivní pohled na nákladovost spotřebitelských úvěrů od různých poskytovatelů. Tento ukazatel zohledňuje: poplatky za zpracování žádosti o úvěr, poplatky za uzavření smlouvy, poplatky za převod peněžních prostředků, poplatky za pojištění a provizi. Zákon o spotřebitelském úvěru přikazuje uvádět tento již zmíněný ukazatel.

Věřitel – člověk, který požaduje po dlužníkovi uhrazení pohledávky

Dlužník – člověk, který požádal věřitele o vypůjčení peněz

Celková výše spotřebitelského úvěru – celková částka, kterou si dlužník vypůjčil

Celková částka splatná spotřebitelem – celková částka, kterou si dlužník vypůjčil i s úroky a dalšími náklady spojené s úvěrem.

[Komerční banka 2020]

4.8 Leasing

Leasing je pronájem zařízení, jako jsou automobily, stroje, budovy a jiné. Leasing poskytuje velké množství finančních institucí. Při sjednání leasingu se platí tzv. akontace, to je mimořádná splátka, poté se platí sjednaní splátky v předem domluvených intervalech, většinou měsíčně. Leasing se dělí do dvou kategorií na finanční a operativní leasing.

4.8.1 Finanční leasing

Finanční leasing, jak již z názvu vypovídá, je pouze o financování. Při sjednání tohoto typu leasingu se o najímanou věc musí starat klient. To znamená, že zajišťuje veškerý servis, pojištění i opravy najímané věci. Po skončení tohoto leasingu má nájemce právo věc odkoupit za předem danou cenu. Využívá se například u automobilů.

4.8.2 Operativní leasing

Operativní leasing znamená jakýsi pronájem určitého předmětu, ale všechny ostatní starosti, jako je údržba, opravy a pojištění, jsou zajišťovány leasingovou společností. Po sjednání takového typu leasingu platí pronajímatel pouze splátky, pronajímaný předmět využívá a po skončení leasingové smlouvy vrací zpět. Po skončení pronajímané doby dostane pronajímatel většinou nový předmět a celý koloběh se opakuje. Je využíván hlavně u automobilů a počítačů. [Peníze.cz 2020]

5. Inflace

„Inflace je u většiny ekonomů definována jako nárůst všeobecné cenové hladiny zboží a služeb v ekonomice v určitém časovém období.“ [Wikipedia] Inflaci lze také vyjádřit jako snížení kupní síly peněz. To, jak se hodnota inflace mění, vyjadřujeme tzv. mírou inflace, ta je vypočítávána jako poměr cenového indexu na konci nebo na začátku určitého období. Mezi tyto indexy patří: index spotřebitelských cen (CPI), index cen výrobců (PPI) a deflátor HNP. Vysoká míra inflace se tvoří díky nadprůměrnému růstu peněžní zásoby. Nízká míra inflace se tvoří taktéž

z nadprůměrného růstu peněžní zásoby, ale může být dána také změnami ve velikosti poptávky a nabídky. Průměrná roční míra inflace byla za poslední rok 2,8 %.

5.1 Index spotřebitelských cen

Tento index měří náklady každé domácnosti, každá položka má uvedenou fixní váhu podle důležitosti v rozpočtech výdajů v domácnosti.

5.2 Index cen výrobců

Zaznamenává ceny komodit, jako jsou potraviny, zpracovatelský a těžební průmysl. Fixní váhy jsou dány čistými prodeji a dodávkami komodit.

5.3 Čistá inflace

Inflace, kde se počítají jen neregulované ceny státem, neregulované (elektrina, poštovní známka, dálniční známka atd.) se do této inflace nepočítají.

Základní období pro výpočet inflace je u nás stanoven rok 2000 (=100 %)

5.4 Stupně inflace

- Mírná inflace – jednociferný roční nárůst míry inflace
- Pádívá inflace – dvou až trojciferný roční růst míry inflace
- Hyperinflace – více než trojciferný roční nárůst míry inflace

5.5 Dopady inflace

Vliv inflace na mzdy je negativní, protože sráží jejich kupní sílu vůči ostatnímu zboží a službám, ovlivňuje tak hlavně finance. Vlastníky hmotných statků neovlivňuje, jelikož hodnota hmotného statku roste stejně jako inflace. Je důležité si uvědomit, že pokud máme na běžném účtu v bance úrok nižší, než je samotná inflace, naše peníze ztrácí hodnotu. [Finance.cz 2020]

6. Investice

Důvod, proč lidé investují, je jasný, chtějí své peníze zhodnotit tak, aby bylo procentuální zhodnocení nad hranicí inflace, to znamená, že pokud si koupíme například státní dluhopis, který nám vykazuje zhodnocení čtyři procenta ročně a inflace za minulý rok byla téměř tři procenta, máme jedno procento ziskovosti.

Bohužel jsou investice, které nám zisk nepřinesou. Pokud chce být člověk dobrým investorem, je třeba mít základní kapitál, znalosti a také trpělivost. V investicích platí

velice úzký vztah mezi rizikem a výnosem. Čím vyšší je riziko, tím vyšší může být výnos a naopak. Pokud by někdo nabízel výnos v řádu dvouciferného čísla a nízké riziko, je to s největší pravděpodobností hloupost. Někdy je náročné najít tu správnou cestu a zjistit, zda chceme mít peníze na svém běžném účtu a nechávat je snižovat jejich hodnotu, nebo investovat, ale přijmout riziko možné ztráty. Pokud chceme dosáhnout výnosu, musíme investovat. K tomu vede několik cest. Je velice důležité vědět, jak rozdělit peníze mezi různá aktiva, dluhopisy nebo akcie. Mezi nimi je velký rozdíl v podobě rizika, akcie mají většinou průběh jako na horské dráze a málokdy se podaří někomu odhadnout, která firma bude stejně úspěšná jako například Apple, aby do ní včas zainvestoval. Naopak dluhopisy jsou jakousi stálicí, přinášejí velkou jistotu, ale nijak velké zhodnocení. Pokud víte, že nemáte rádi riskování a investice do akcií by vám přinesly bezesné noci, potom nejsou akcie nic pro vás neboli „každý investor si musí dobře promyslet, jestli chce dobře jíst nebo v klidu spát“. [Partners 2013: 198]

6.1 Základní pojmy v investiční terminologii

Výnos – zhodnocení investice, vyjádřen procenty

Dividenda – podíl ze zisku v akciové společnosti

Broker – certifikovaný obchodník na burze

Likvidita – označení pro výraz, jak rychle lze investice prodat („proměnit“) zpět na peníze

Diverzifikace – rozložení peněz mezi několik investic

Investiční horizont – čas, jak dlouho investici vlastníme

Ten, kdo chce být dobrým investorem, musí vědět, co je to tzv. investiční trojúhelník. Je to základní pravidlo v případě každé investice. Do tohoto trojúhelníku patří tyto tři pojmy: výnos, riziko a likvidita. Investice, která nám má přinést vysoký výnos, nízké riziko a vysokou likviditu, je sice sen každého investora, ale také nesmysl. Pokud chceme investovat, budeme muset slevit ze svých požadavků, v dnešní době nám investice může přinést velký zisk, ale bohužel ne bez rizika nebo vysoké likvidity.

V investování se také doporučuje investovat s určitou pravidelností. Pokud nakupujeme pravidelně, nakupujeme pokaždé ve správnou dobu, proč? Protože pokud nakupujeme v době růstu, samozřejmě roste i naše investice. Pokud nakupujeme v poklesu, je dobré nakupovat podkladová aktiva, která pak po delší době prodáme za vyšší cenu.

Když nedisponujeme vyhrazenými prostředky na pravidelné investování, nabízí se investice jednorázová, kterou je ale složité naplánovat. Pro tento typ investice se doporučuje nakoupit opatrnější investice nebo mít široké portfolio s různými riziky. Je dobré si před provedením investice zjistit veškeré dostupné informace o každém jednotlivém investičním produktu. Před samotným investováním je potřeba vytvořit finanční strategii a finanční plán, který budeme dodržovat, to znamená udělat si rozpočet, rozdělit si finance pro každou vybranou investici a také zvážit riziko ztráty těchto financí.

6.2 Rozdělení investic

6.2.1 Dluhopisy

Dluhopis je druh investice, která je velmi rozsáhlá. Můžeme si koupit dluhopis od relativně malých neznámých firem až po státní dluhopisy. S touto škálou je spojena také škála rizika. Obecně ale platí, že dluhopisy mají střední míru rizika a střední výnos. Investice do dluhopisů má většinou trvání od tří do pěti let, mezi investicemi je toto středně dlouhý horizont.

6.2.2 Akcie

Akcie se považují za jednu z nejrizikovějších investic, ovšem pokud se podíváme na výnosnost akcií v dlouhodobém horizontu, patří mezi jednu z nejvýnosnějších aktiv. Hodnota akcií může kolísat v řádech desítek, dokonce i stovek procent, ale s prodlužující se dobou kolísavost klesá a pokud se podíváme do minulosti, neexistuje žádné desetiletí, které by zaznamenalo ztrátu. Investice do akcií přináší vyšší riziko kolísání cen, ale také vysokou a dlouhodobou výnosnost.

6.2.3 Investice do nemovitostí

Pro investice do nemovitostí se nám nabízejí dvě různé možnosti. První je, že si investor sám vybere nemovitost, koupí a dále s ní nakládá, jak uzná za vhodné, například ji pronajme. U této možnosti ovšem má starosti s opravami nemovitostí, změnou nájemců atd. Druhá možnost je realitní fond, kdy vložíme své peníze do

fondy, který nakupuje nemovitosti a investorovi zasílá podíl ze zisku. To je možnost, která s sebou nese podstatně méně starostí, ale také možný nižší zisk. Investice do nemovitostí je hlavně o dlouhodobém uchování hodnoty, která může nést další výnos. [Partners 2013]

6.2.4 Investice do drahých kovů

Například investice do zlata v hmotné formě je spíše uložení peněz než investice s vidinou dalšího obchodování. U investice do stříbra je možnost výdělku, protože je tato surovina využívána v průmyslu a její cena často vzrůstá a klesá. Tyto investice však patří mezi dlouhodobé v horizontu několika let. [Svoboda 2020]

6.2.5 Podílové fondy

Podílové fondy jsou investicí, která je řízena profesionály a také pevně regulována zákony. Podílové fondy fungují následovně. Je vytvořen fond, do kterého investor vkládá své peníze a fond mu za to dává předem stanovený počet podílových listů. Investor je tedy vlastníkem podílu ve fondu díky podílovým listům, což znamená, že se podílí na výnosech i ztrátách. Tato investice je také velice bezpečná vzhledem k tomu, že na machinace s podíly ve fondu dohlíží ČNB a zabraňuje tak vytunelování fondu. Při výběru podílového fondu je třeba obezřetnosti, je třeba si fond dobře prověřit a neinvestovat jen na základě výnosnosti z minulých let. Jedním z indikátorů dobrého podílového fondu jsou průběžné poplatky. Každý podílový fond musí od roku 2011 zveřejňovat dokument „Klíčové informace pro investory (KIID)“, ve kterých je uváděn poplatek „hrazený z fondu v průběhu roku“. Tento poplatek nám říká, kolik si fond odkloní každý rok z investice. [Partners 2013]

6.2.6 Kryptoměny

Kryptoměny neboli virtuální měny jsou založeny na šifrování, každá kryptoměna má svou vlastní platební síť, ve které lze platit. Výhodou kryptoměn je decentralizace, to znamená, že nemají jeden hlavní server, ale jsou uloženy všude po světě v počítačích uživatelů a do této sítě má přístup každý, aby mohl zjistit, jak kryptoměna funguje. Kryptoměny nejsou podřízeny žádné bance ani žádné vládě. Jak již název vypovídá, kryptoměny jsou pouze virtuální a neexistují tak fyzicky, ale jen ve virtuálním světě. „Kryptoměny se uchovávají ve virtuálních peněženkách, ty mohou mít různou formu online peněženky, aplikace, hardwarové peněženky nebo papírové peněženky.“ [Forbino.com] Virtuální měny vznikají těžením, tato těžba je úplně jiná než například

těžení uhlí, probíhá ve virtuálním prostředí, do těžby se může pustit každý, kdo má počítač, stačí si nainstalovat program a ten již dělá vše za nás. Je třeba ale podotknout, že program je velice náročný na kvalitu počítače. Využití virtuálních měn je v České republice teprve na začátcích, nejvyšší výskyt možnosti placení virtuálními měnami je v Praze, Brně a Ostravě. [Investplus.cz] Nejznámější virtuální měna je Bitcoin, ten má za sebou za poslední roky obrovský vzestup, byl vytvořen v roce 2008 a funguje od roku 2009. Do roku 2013 se zajímali o Bitcoin pouze IT specialisté, do roku 2017 pak profesionální investoři a od roku 2017 se dostal mezi širokou veřejnost. [Wikipedia]

6.2.7 Komodity

Pojem komodity označuje určité zboží jednotné hodnoty a kvality. Historie obchodování s komoditami započala již tisíce let před naším letopočtem, z počátku se toto nazývalo barterový obchod, tedy směna zboží za zboží. Forma obchodování, jak ji známe dnes, je zde od 17. století a vznikla v Japonsku při obchodech s rýží. Pokud se podíváme na bližší historii, obchodování komodit se stává stále atraktivnějším. Komodity nemají omezený objem.

Mezi komodity patří tyto produkty:

- Energie – zemní plyn, ropa, propan, ethanol
- Kovy – zlato, stříbro, platina, měď, palladium
- Zemědělské produkty – kukuřice, oves, sójové maso, cukr, bavlna, kakao
- Maso a dobytek – vepřové maso

Některé komodity se označují pojmem „bezpečný přístav“, a to proto, že jejich cena stabilně roste. Nejoblíbenější komodity pro obchodování jsou zlato, stříbro, ropa a různé zrniny (kukuřice, káva, rýže). Pro obchodování komodit je důležité znát základy trhu. Nejvíce ovlivňuje cenu komodit nabídka a poptávka, jako je to v každém obchodování. Nachází se však zde i jiné faktory, které je třeba zmínit, těmi jsou cyklické vlivy, což jsou například sezónnost, pokud obchodujeme například se zemním plynem, jeho cena se mění v závislosti na období, v zimě jeho cena roste kvůli jeho využívání pro topení a ohřev vody, přes léto cena naopak klesá. Mezi další cyklické vlivy patří i ekonomika, pokud se ekonomice daří, cena komodit vzrůstá, pokud ne, cena klesá. [Finex.cz 2020]

7. Standard finanční gramotnosti Ministerstva financí

České republiky

Česká republika má zveřejněný aktuální Standard finanční gramotnosti, podle kterého se stanovuje úroveň finanční gramotnosti žáků základních škol a studentů středních škol. Tento standard se skládá ze čtyř hlavních kategorií, jako jsou nakupování a placení, hospodaření domácnosti, přebytek rozpočtu domácnosti a schodek rozpočtu domácnosti. V každé z těchto kategorií jsou dány normované standardy pro základní i střední školu.

7.1 Nakupování a placení

Žáci základní školy by měli umět používat hotovostní, případně i bezhotovostní peníze. Dokázat si po nákupu zkontrolovat jeho cenu, doklad i vrácené peníze. Dále umět porovnat ceny v obchodech a umět posoudit, co je nejvýhodnější. Žák druhého stupně by měl umět vysvětlit vztah poptávky a nabídky, znát a chápat pojem reklamace, inflace a rozpoznat nekalé obchodní praktiky. Také umí vysvětlit rozdíl mezi debetní a kreditní kartou a umět popsat kontrolu stavu peněz na účtu. Student střední školy by měl navíc od žáka již umět použít tyto věci, mít základní orientaci ve smlouvách a různých dokladech, umět vypočítat a následně vybrat vhodný typ placení při platbě v cizí měně. Dále vysvětlit vliv inflace na různé finanční produkty a také navrhnout řešení, jak se proti inflaci chránit.

7.2 Hospodaření domácnosti

Žáci základní školy by měli umět srovnat své sny a potřeby se svými finančními možnostmi. Vědět, jak sestavit základní rozpočet a znát pojmy, jako jsou deficit, přebytek a vyrovnaný rozpočet. Žáci na druhém stupni by měli umět navíc již odlišit hrubý a čistý příjem, také odlišit pevné, kontrolovatelné a jednorázové výdaje. Umět porovnat majetek se závazky. Dále znát základní tematiku finančních produktů, jako je úročení, poplatky, riziko, výnosnost a likvidita. Také znát základy finančního plánování. Studenti středních škol by měli znát totéž.

7.3 Přebytek rozpočtu domácnosti

Již na prvním stupni by měli žáci umět vysvětlit, proč a jak spořit peníze. Na druhém stupni základní školy by měli umět řešit případ přebytku peněz v domácnosti možnou investicí nebo spořením, dále znát druhy pojištění a jeho využití. Středoškolští studenti by měli ovládat tematiku spoření podrobněji, aby byli schopni vybrat vhodné

spoření a délku spoření pro určitý účel. Dále také rozlišit druhy investic a dokázat rozpoznat druhy rizika, umět vybrat vhodné pojištění a znát povinné pojištění.

7.4 Schodek rozpočtu domácnosti

Žáci na prvním stupni umějí objasnit vzniklé dluhy a znát nutnost jejich zaplacení, dále znát rizika půjček, ale také vědět, kdy je dobré si půjčit. Na druhém stupni žáci vědí, jak lze řešit schodek rozpočtu domácnosti a znát problematiku půjčování. Umějí porovnat nabídky úvěrů, ale také znát důsledky nesplácení úvěrů. Středoškolský student zná již téměř kompletní terminologii v oblasti úroků a úvěrů. Ví, jak se stanovují sazby úroků a využití RPSN. Umí navrhnout východisko z předlužení a vysvětlit důsledky oddlužení. [Ministerstvo financí České republiky 2017]

8. Praktická část

8.1 Cíle práce

Před počátkem provedení výzkumné části je nutné si stanovit výzkumné otázky a cíle. Také je třeba vybrat metodologický postup vhodný k tématu.

Základním cílem výzkumné části bakalářské práce je změřit finanční gramotnost studentů, zjistit znalost některých základních pojmů v oboru financí a porovnat zjištěnou finanční gramotnost vysokoškolských studentů s vydaným standardem Ministerstva financí České republiky. Vymezení stupně finanční gramotnosti studentů do dvou kategorií pod normou a nad normou se vytvoří pomocí standardu MFČR. Sběr dat proběhne v online prostředí na webových stránkách google.com. Cílová skupina bude vymezena tím, že dotazník bude vkládán do skupin se studenty. Výzkumný cíl je dále rozdělen do následujících výzkumných otázek.

8.2 Výzkumné otázky

- Jaká je úroveň finanční gramotnosti studentů v porovnání se standardy Ministerstva financí České republiky?
- Mají studenti vysokých škol přehled ve finančních pojmech?
- Vytvářejí si studenti finanční rozpočet?
- Má rod studentů vliv na typ výdělečné činnosti?
- Liší se nějak znalosti finanční gramotnosti v závislosti na studijním oboru?

- Ovlivňuje vzdělání rodičů finanční gramotnost studentů?

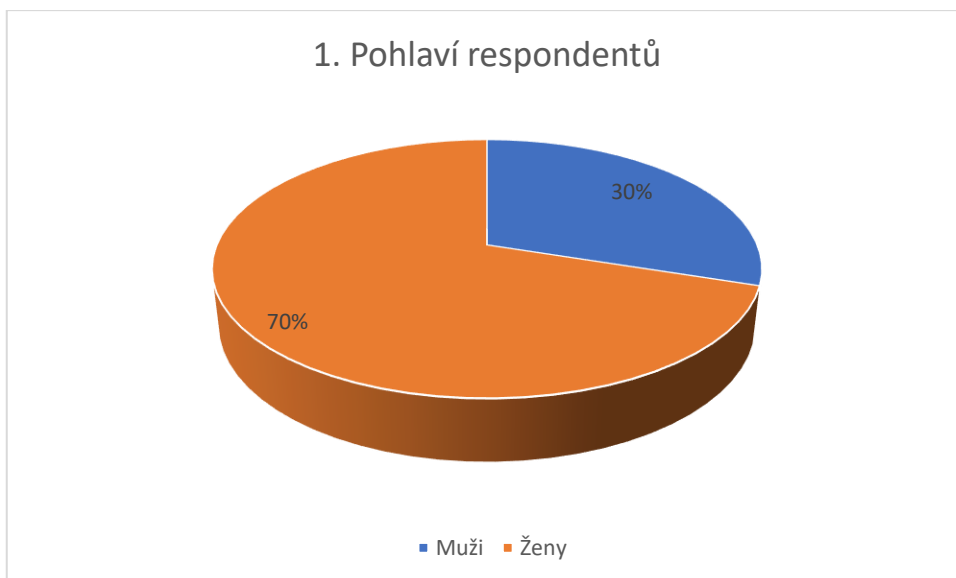
8.3 Metodika práce

Byla zvolena forma kvantitativního výzkumu, konkrétně dotazníkové šetření. Cílovou skupinu tvořili studenti vysokých škol. Jedná se o studenty různých oborů a také různých škol napříč Českou republikou. Dotazník byl vytvářen v návaznosti na výzkumné otázky, které se pomocí dotazníku snažím zodpovědět, dotazník byl šířen v online podobě a vytvořen na stránce google.com. Šetření bylo zvoleno touto formou pro zachování jisté anonymity respondentů a také kvůli aktuální pandemii virem COVID-19, kdy bylo nutné omezit osobní kontakt.

Tento způsob má samozřejmě své pozitiva i negativa, jedním z negativních aspektů je neochota respondentů k vyplnění. V dotazníku se nachází 23 otázek, které se dělí na otevřené (3) a uzavřené (20). Před finálním rozšířením byl proveden pilotní výzkum v úzkém okruhu devíti respondentů. Tento výzkum poukázal na špatnou formulaci čtyř otázek, které byly poté přeformulovány. Po konečných úpravách byl dotazník sdílen hlavně pomocí sociální sítě Facebook do různých veřejných univerzitních skupin a také pomocí přátel do soukromých třídních skupin.

8.4 Informace o výzkumném souboru

Tento konkrétní dotazník zjišťoval o respondentech základní socioekonomické a demografické informace, mezi které patřilo pohlaví, bydliště, obor studia, vzdělání a rodinný stav rodičů. Tyto údaje byly velice důležité a pomohly charakterizovat respondenta. První otázka byla zaměřena na zjištění pohlaví respondentů. Dotazník vyplnilo 70 % žen a 30 % mužů. Celkový počet respondentů byl 91.

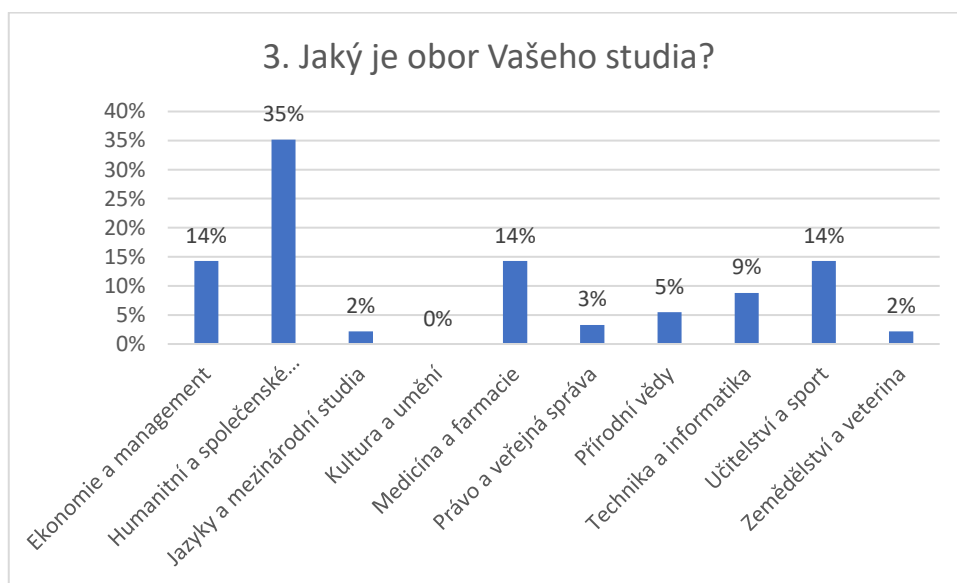
Graf 1

Druhá otázka byla demografická, zjišťovala bydliště studentů podle krajů, vybrat bylo možné ze všech krajů České republiky. Mezi nejvíce zastoupené kraje patřil Moravskoslezský kraj s celkovým počtem 33 respondentů, na druhém místě Královéhradecký kraj s 20 respondenty a nejpočetnější trojici uzavírá Středočeský kraj s 12 respondenty. Dále byl s celkovým počtem 6 respondentů Liberecký kraj, se 4 pak kraj Vysočina. 3 respondenti byli shodně získáni z těchto krajů: Hlavní město Praha, Zlínský, Olomoucký, a Pardubický. Ve zbylých krajích, jako jsou Ústecký, Plzeňský, Karlovarský a Jihomoravský, byl získán pouze 1 respondent z každého kraje a v Jihočeském se bohužel nenašel žádný.

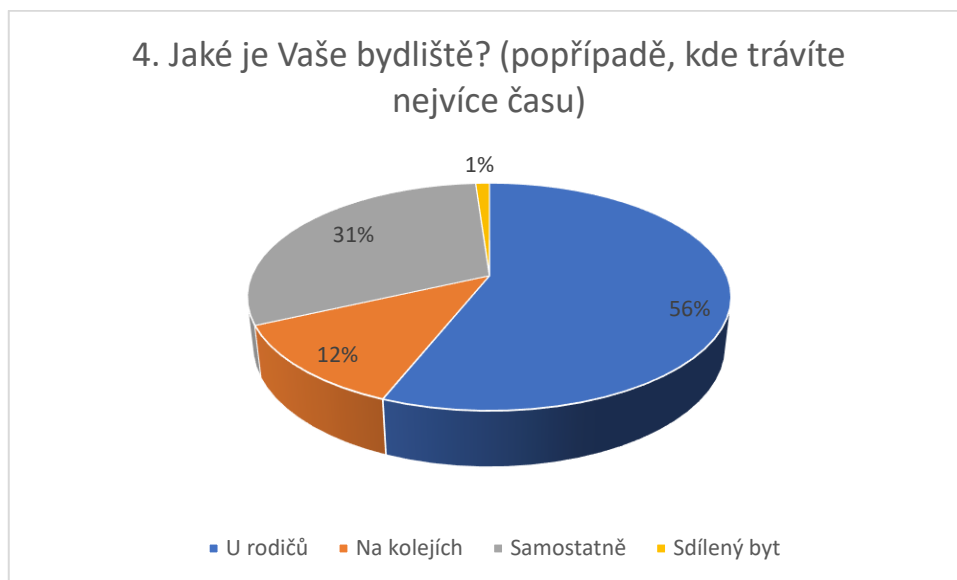
Graf 2

Třetí otázka se týkala studijního oboru, nejpočetnější zastoupená kategorie zde byl obor humanitní a společenské vědy s celkovým počtem 35 % respondentů. Obory učitelství a sport, medicína a farmacie a ekonomie a management měly stejný počet respondentů, a to 14 %. Obor technika a informatika byl zastoupen 9 % respondentů. Obor Přírodní vědy studovalo 5 % respondentů, obor právo a veřejná správa 3 % respondentů a zemědělství a veterinářství, jazyky a mezinárodní studia studovala shodně 2 % respondentů.

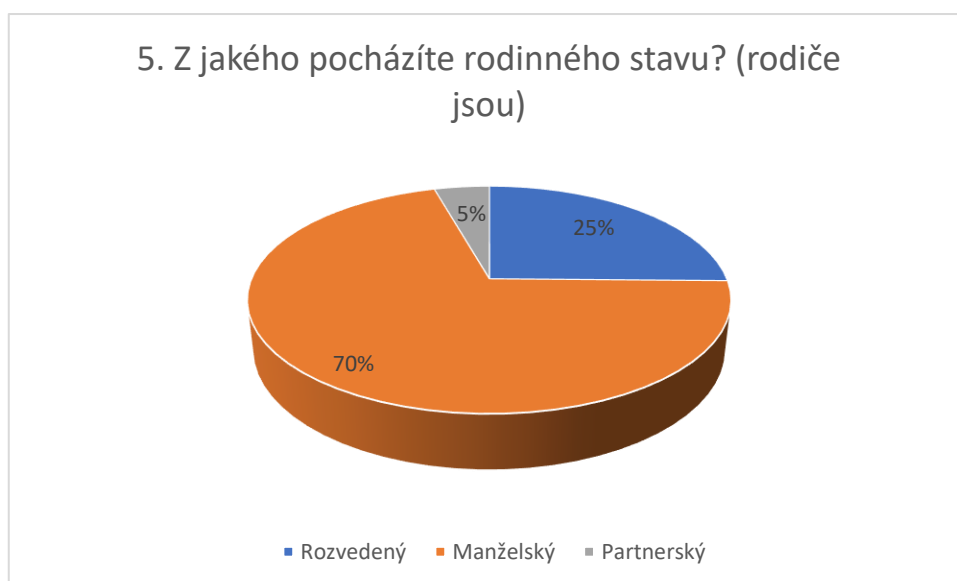
Graf 3

Další, a to čtvrtá otázka v dotazníkovém šetření, byla zaměřena konkrétně na bydliště respondentů. I podle toho, zda studenti žijí u rodičů, nebo samostatně se může odvíjet jejich finanční gramotnost. S rodiči žije stále 56 % respondentů, samostatně žije 44 % respondentů. Z toho žije 31 % samostatně ve svém či pronajímaném bytě nebo domě, 12 % na vysokoškolských kolejích a 1 % žije ve sdíleném domě nebo bytě s přáteli.

Graf 4

Pátá otázka byla zaměřená na to, z jakého rodinného stavu respondenti pochází. 70 % respondentů pocházelo z manželského vztahu, 25 % z již rozvedeného vztahu a zbylých 5 % z partnerského vztahu.

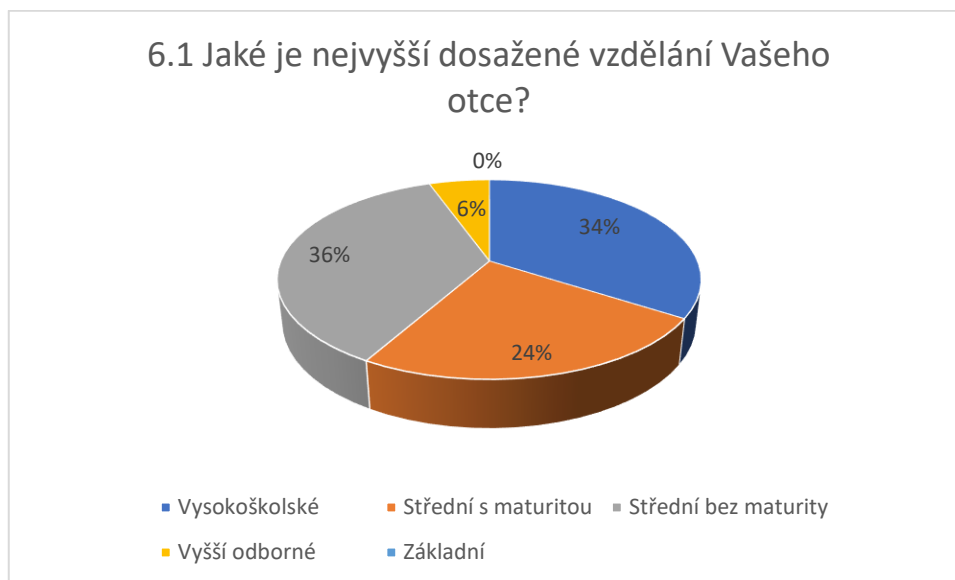
Graf 5

Další dvě otázky byly zaměřeny na vzdělání rodičů. Nejprve byla otázka položena na vzdělání matky. Nejzastoupenější kategorií zde bylo středoškolské vzdělání s maturitou 43 %. Další dvě kategorie byly na tom relativně podobně, co se počtu respondentů týkalo. Vysokoškolské vzdělání bylo zastoupeno 29 % a středoškolské bez maturity 23 %. Nejméně zastoupenou kategorií bylo vyšší odborné vzdělání, a to 5 %. Žádná z matek respondentů neměla nejvyšší dosažené vzdělání pouze základní.

Graf 6

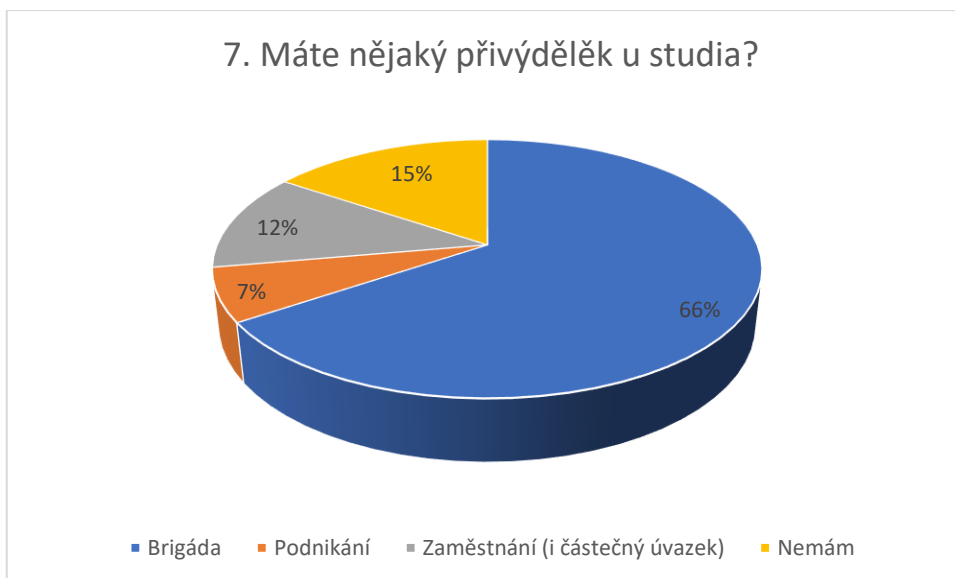
Zde můžeme vidět graf s nejvyšším dosaženým vzděláním otců respondentů. Oproti předchozí otázce, kdy jsme se tázali na nejvyšší dokončené vzdělání matek, jsou zde odpovědi vyrovnanější. 36 % otců má středoškolské vzdělání bez maturity, 34 % má vysokoškolské vzdělání a 24 % má středoškolské vzdělání s maturitou. Dále shodně jako v předchozí otázce bylo nejméně zastoupené vyšší odborné vzdělání 6 % a žádný z otců neměl pouze základní vzdělání.

Graf 7

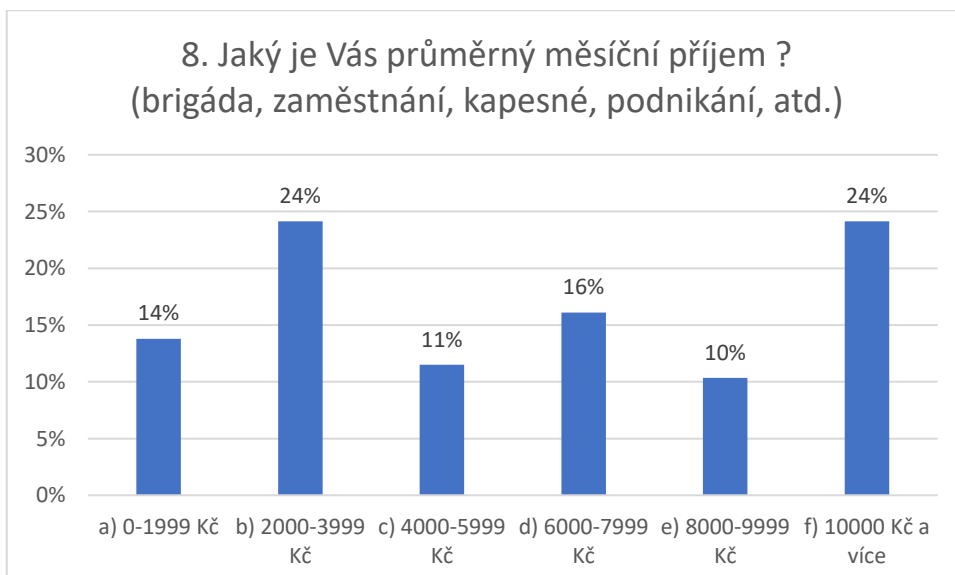
8.5 Analýza výsledků

Následnou zkoumanou otázkou bylo, zda respondenti v podobě studentů mají nějaký přivýdělek u studia. 66 % studentů uvedlo jako svůj přivýdělek brigádu, 15 % uvedlo podnikatelskou činnost a 12 % zaměstnání, do této kategorie spadal jak stálý úvazek, tak částečný úvazek. Zbýlých 15 % studentů nemá u studia žádný přivýdělek.

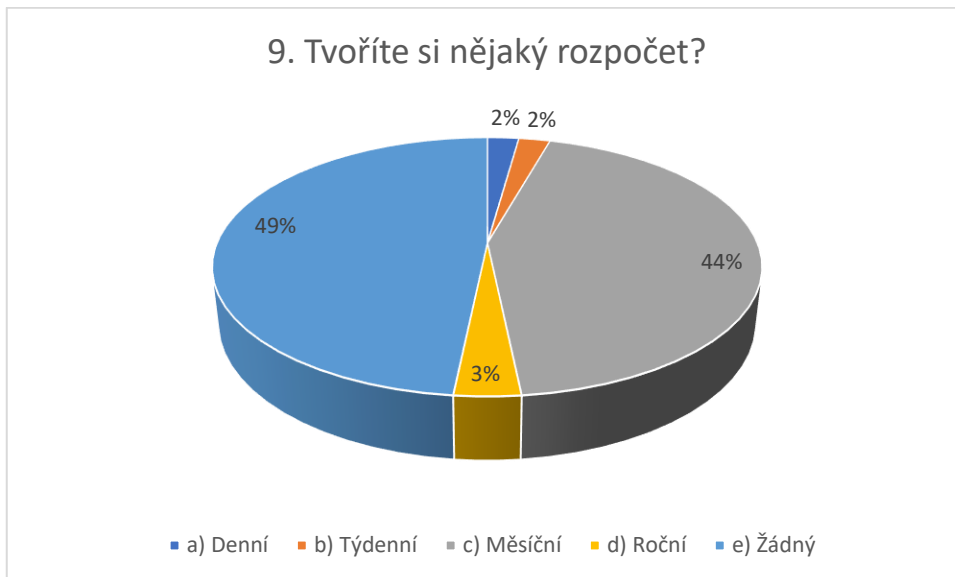
Graf 8

Jak můžeme vidět, další otázka byla zaměřena na průměrný měsíční příjem studentů. Úkolem této otázky bylo zjistit, s jakou částkou studenti průměrně měsíčně hospodaří. Na grafu můžeme vidět, že vládnu dvě cenové relace. S 2000–3999 Kč hospodaří 24 % tázaných respondentů a shodně 24 % respondentů hospodaří s více než 10 000 Kč za měsíc. Dále 16 % respondentů hospodaří s 6000–7999 Kč, 14 % dotázaných má příjem 0–1999 Kč a mezi nejméně zastoupené kategorie v otázce patří částky mezi 4000–5999 Kč s 11% zastoupením a 8000–9999 Kč s 10% zastoupením.

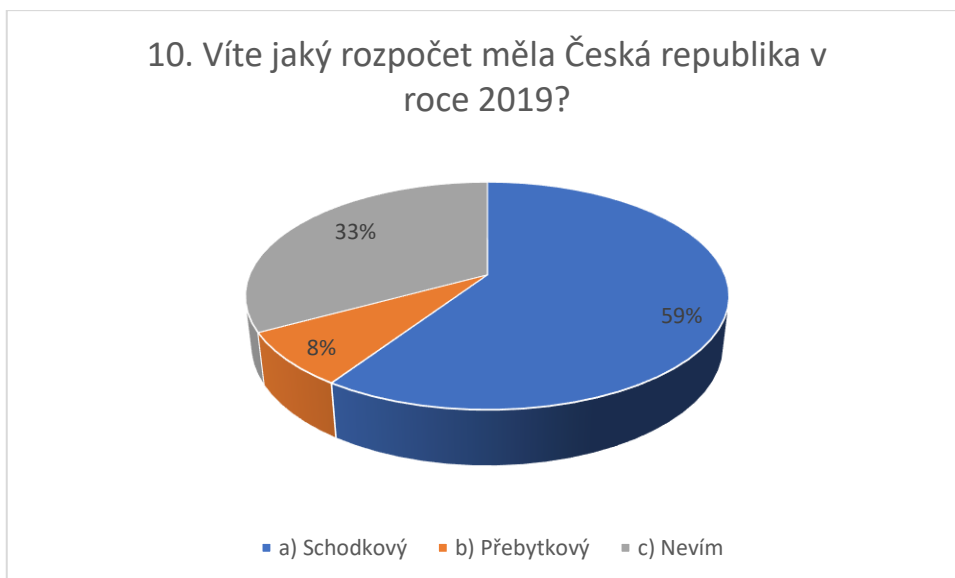
Graf 9

Následující otázka se tázala respondentů, zda si tvoří nějaký rozpočet. Téměř polovina respondentů, konkrétně 49 %, si žádný rozpočet nesestavuje a zřejmě věří, že má své peníze pod kontrolou i bez něj. Druhá nejzastoupenější část, také téměř polovina respondentů, přesněji 44 %, si tvoří týdenní rozpočet. Zbytek respondentů se akumuloval ve třech téměř shodných skupinách: 3 % si tvoří roční rozpočet a zbývající dvě skupiny shodně po 2 % respondentů si tvoří týdenní a denní rozpočet.

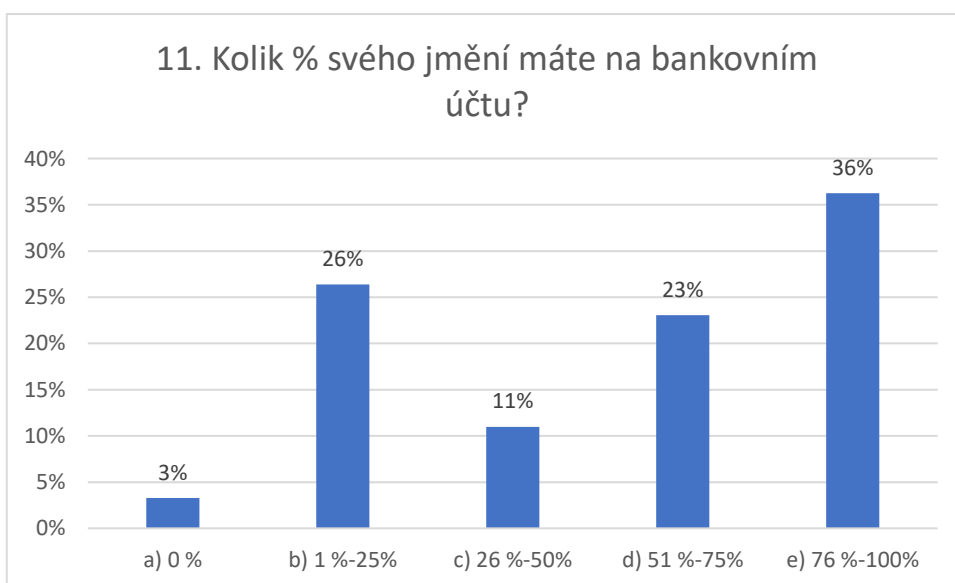
Graf 10

Ví respondenti v podobě studentů vysokých škol, jaký měla Česká republika rozpočet za rok 2019? Tohle zjišťovala následující otázka. Většinová část respondentů, konkrétně 59 %, zvolila správnou odpověď, která znamenala schodkový rozpočet. 8 % respondentů se mylilo, zvolilo odpověď přebytkový rozpočet, která byla špatně. Zbýlých 33 % respondentů správnou odpověď neznalo a zvolili třetí variantu „nevím“.

Graf 11

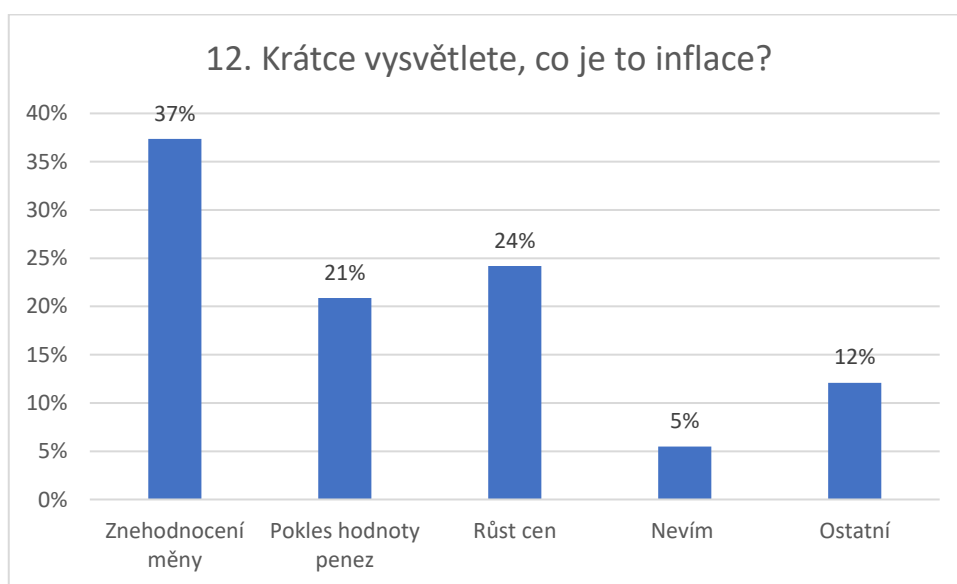
Na následující otázce můžeme vidět, kolik % svého jmění mají respondenti uložených na běžném bankovním účtu. Tato otázka byla zařazena z toho důvodu, aby se zjistilo, zda respondenti přemýšlí o vlivu inflace na jejich peníze. Zjistilo se, že 36 % respondentů má na běžném účtu více než 76 % svého jmění. Druhá nejzastoupenější odpověď je 1–25 % jmění na běžném účtu, tuto odpověď zvolilo 26 % respondentů. 23 % respondentů má na svém bankovním účtu 51–75 % svého jmění. Dále pak 11 % respondentů má na svém účtu 26–50 % svého jmění. Poslední kategorii zastoupila pouze 3 % tázaných, tito lidé mají na svém účtu 0 % jmění.

Graf 12

Otázka č. 12 byla otevřená, respondenti zaznamenávali do volného pole svou odpověď. Nejpočetnější odpovědi byly sečteny a zpracovány do grafu. Zde můžeme vidět, že 37 % respondentů napsalo odpověď „znehodnocení měny“. Celých 24 % respondentů odpovědělo na otázku odpovědí „růst cen“ a 21 % respondentů odpovědělo pokles hodnoty peněz. Do kategorie ostatní (12 %) byli zařazeni respondenti, jejichž odpovědi byly spíše ojedinělé, mezi takovéto odpovědi patřilo například „umělé snížení hodnoty peněz“, „zvyšování spotřebitelských cen“, nebo „cenová hladina za zboží“. Zbýlých 5 % respondentů se vyjádřilo slovem „nevím“.

Je možné tedy shrnout, že cca 90 % respondentů vědělo, co znamená pojem inflace.

Graf 13

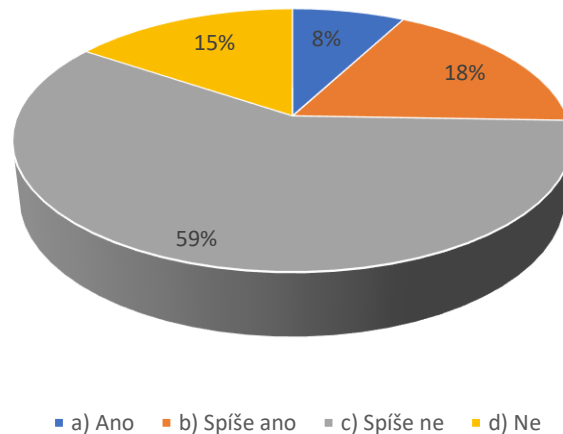
Následující otázka se týkala základní znalosti ohledně kreditní karty. Jak jsme se již dozvěděli výše v textu, kreditní karta má od té debetní základní rozlišovací prvek. Otázka se tedy tázala na rozdíl mezi kreditní a debetní kartou. Převážná většina, konkrétně 67 %, zvolila správnou odpověď, to znamená, že držitel kreditní karty platí penězi, které si půjčuje od banky. Zbýlých 33 % respondentů se mýlí a myslí si, že při používání kreditní karty platí svými penězi.

Graf 14

Otázka č. 14 zjišťovala, zda si o sobě respondenti myslí, že mají dobrý přehled o finančních produktech. Převážná většina respondentů, konkrétně 59 %, označila odpověď „spíše ne“, 15 % respondentů označilo „ne“. Z těch, kteří si myslí, že mají dobrý přehled o finančních produktech, zvolilo 15 % respondentů odpověď „spíše ano“ a 8 % „ano“.

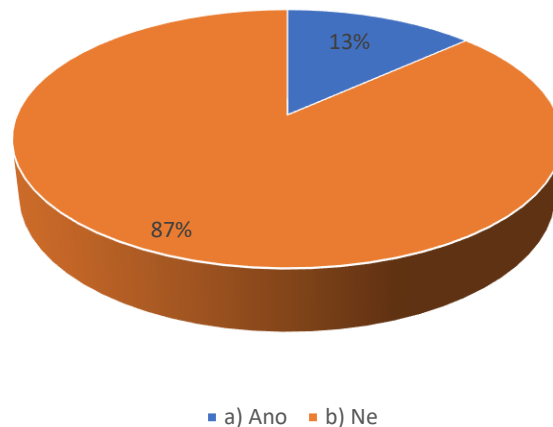
14. Máte dobrý přehled o finančních produktech ?

Graf 15

Další otázka byla položena ohledně tématu investování, přesněji, zda respondenti do něčeho investují své peníze. Zde se studenti projevili jako ne příliš aktivní. Drtivá většina, a to 87 %, odpověděla, že neinvestuje. Zbytek, konkrétně 13 % respondentů, investuje. To pro nás znamená, že téměř každý 6. respondent investuje.

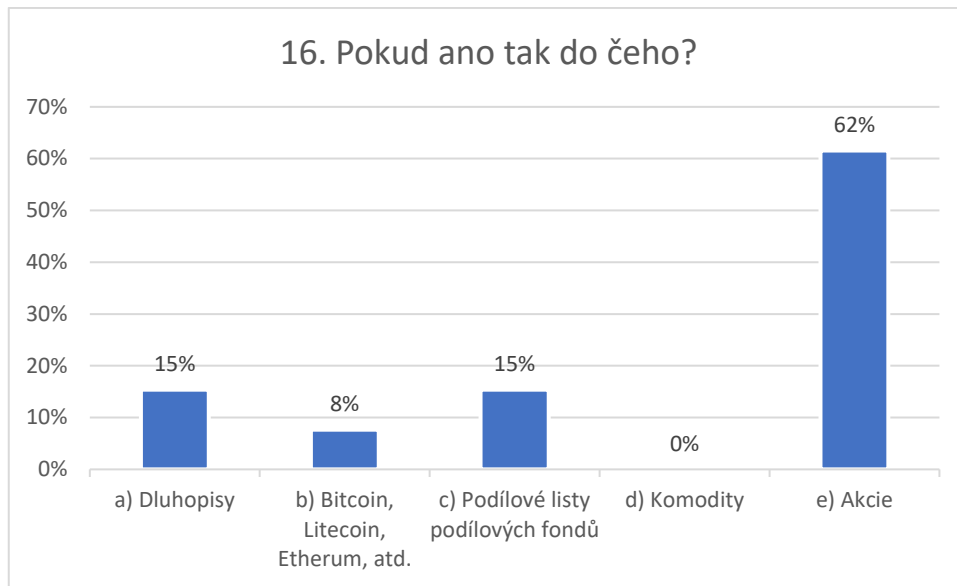
15. Investujete do něčeho?

Graf 16

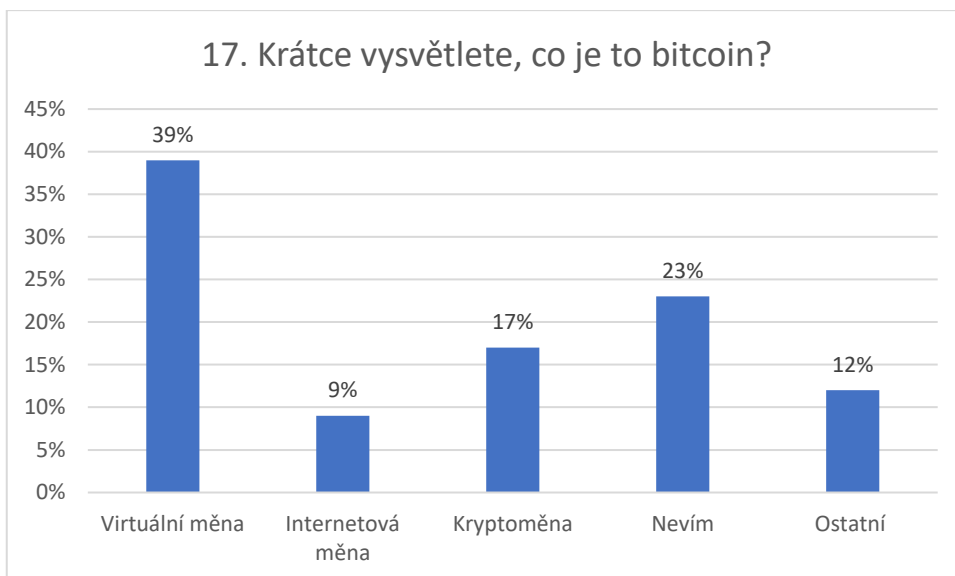
Následující otázka navazuje na předchozí, graf ukazuje poměr studentů, kteří investují, a dále je separuje podle druhu investic. Zde můžeme vidět, že nejoblíbenější investiční možností je pro studenty investice do akcií, tuto cestu razí 62 % respondentů, na druhé místo investičních možností se shodně umístily dluhopisy

a podílové listy podílových fondů (15 %), nejméně oblíbená investiční kategorie byly kryptoměny se zastoupením pouze 8 %.

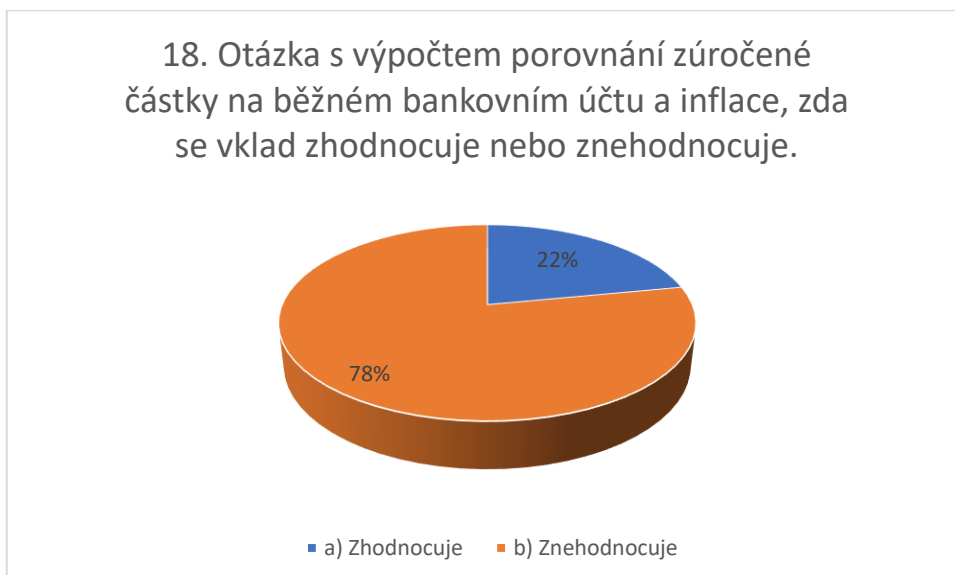
Graf 17

Následující otázka byla otevřená a zjišťovala znalost kryptoměny zvané Bitcoin. Bitcoin nazvalo 39 % respondentů jako virtuální měnu, 17 % respondentů jako kryptoměnu a 9 % respondentů jako internetovou měnu. Dále 23 % respondentů nevědělo, jak popsat, co je to Bitcoin, 12 % respondentů uvedlo různé ojedinělé vysvětlení, například „mince“, „fiktivní měna“ nebo „elektronická měna“. Pokud odpovědi shrneme, otázkou jsme zjistili nadprůměrnou znalost této kryptoměny. Znalost prokázalo okolo 60 % dotázaných.

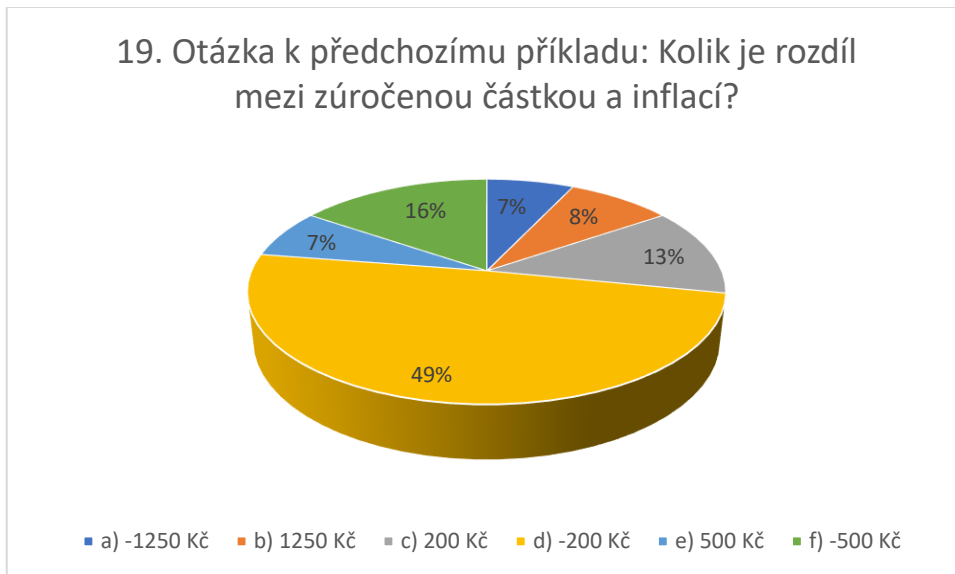
Graf 18

Další otázka se týkala inflace. Respondenti dostali za úkol vyřešit zadání následujícího příkladu: Váš spořicí bankovní účet má roční úrokovou sazbu 2,5 %, máte tam po celý rok vložených 50 000 Kč. Kolik peněz se Vám díky tomuto úroku připíše na Váš účet? Pokud výsledek porovnáte s inflací, která je rovna 2,9 %, Váš vklad se zhodnocuje, nebo znehodnocuje? Převážná většina respondentů zvolila správně odpověď b) znehodnocuje, zbylých 22 % respondentů zvolilo nesprávně odpověď a) zhodnocuje.

Graf 19

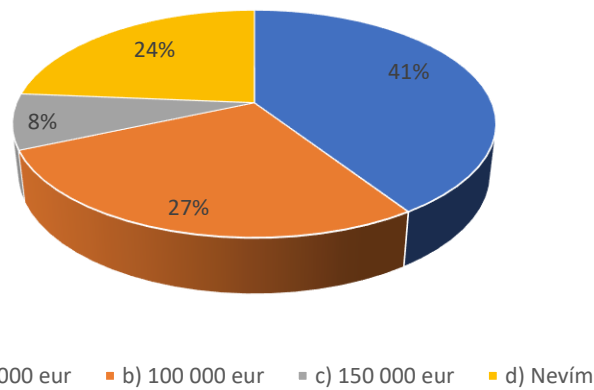
Zde můžeme vidět doplňující otázku k předchozímu zadání, ve které měli respondenti vypočítat rozdíl mezi přičtenou částkou z běžného úroku a inflace za rok 2019. V minulé otázce jsme se ptali pouze na to, zda se vklad zhodnocuje, nebo znehodnocuje. V této otázce se ptáme na přesnou částku, která nám vyjde po vypočítání. Téměř polovina respondentů zvolila správný výpočet, který znamená, že jsme za rok „přišli“ o 200 Kč snížením cenové hladiny. Zbylých 51 % respondentů volilo špatně.

Graf 20

Otázka č. 20 byla zaměřena na znalost pojištění vkladu v bankách. Správnou odpověď (100 000 eur) znalo 27 % respondentů, 41 % respondentů zvolilo odpověď „50 000 eur“, 8 % dotázaných zvolilo odpověď „150 000 eur“ a zbylých 24 % neznalo odpověď na tuto otázku. Celkem tedy znalo 27 % respondentů správnou odpověď a zbylých 63 % zvolilo nesprávnou odpověď nebo nevěděli.

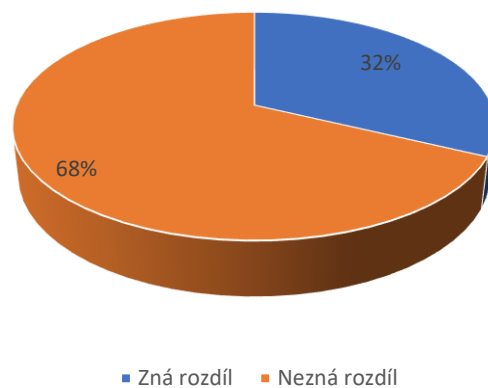
20. Víte, do jaké výše jsou pojištěné vaše vklady v bance?

Graf 21

Otázka č. 21 byla otevřená a ptala se respondentů na rozdíl mezi finančním a operativním leasingem. Tato otázka dospěla k závěru, že 68 % respondentů znalo správný rozdíl mezi finančním a operativním leasingem, ale zbylých 32 % respondentů uvedlo špatné rozdíly nebo neodpověděli vůbec.

21. Jaký je rozdíl mezi finančním a operativním leasingem?

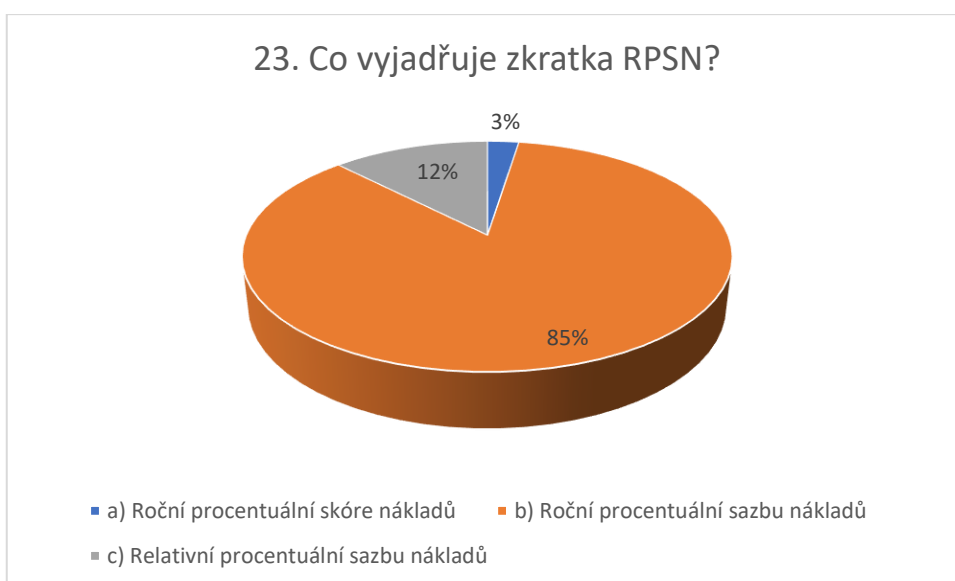
Graf 22

Následující otázka se týkala, zda si respondenti již ve věku vysokoškolských studentů někdy půjčili od nějaké bankovní společnosti. 96 % respondentů si od žádné bankovní společnosti nevpůjčilo peníze a 4 % respondentů si již peníze vypůjčila.

Graf 23

Další otázka se týkala znalosti jednoho ze základních označení v úvěrové terminologii, což znamená zkratky RPSN. Tato zkratka, jak již z textu známe, znamená roční procentuální sazbu nákladů. Správnou odpověď na tuto otázku znalo 85 % respondentů a zbylých 15 % volilo špatně.

Graf 24

8.6 Profil respondenta dotazníku

Tato část bude sloužit k definování typického respondenta výzkumu. Respondenti tohoto výzkumu byli ve věku od 18 do 26 let a všichni byli studenty vysoké školy. Jsou to lidé napříč téměř celou Českou republikou. Při nahlédnutí do výsledků můžeme vidět, že typickým respondentem je žena, nejčastěji z Moravskoslezského kraje, která studuje humanitní a společenskovědní obor, bydlí u rodičů, kteří jsou manželé. Rodiče mají středoškolské vzdělání, matka s maturitou, otec bez maturity. Typická respondentka má téměř všechny své peníze na běžném bankovním účtu a přivydělává si na brigádě. Pro hospodaření s penězi si nevytváří žádný rozpočet, neinvestuje a nikdy si nepůjčila peníze od žádné bankovní společnosti.

8.7 Hypotézy

V následující části práce ověřuji výzkumné hypotézy. Hypotézy byly otestovány v programu SPSS. Před testováním byla stanovena hodnota hladiny významnosti (chi kvadrát), která nám potvrdí, nebo vyvrátí hypotézu. Tato hodnota byla stanovena na 0,05, což znamená, že pokud bude zjištěná hodnota nižší, zjištěný vztah neplatí pro méně než 5 % zde pozorovaných případů.

Pro zodpovězení první výzkumné otázky, která se tázala na to, jaká je úroveň finanční gramotnosti v porovnání se standardy MFČR, bylo nutné separovat otázky, které se těchto standardů týkaly. Mezi tyto otázky byly zařazeny následující otázky:

10. Víte, jaký rozpočet měla Česká republika v roce 2019?
12. Krátce vysvětlete, co je to inflace. Víte, jaká byla její průměrná míra v roce 2019?
13. Kreditní karta znamená?
17. Krátce vysvětlete, co je to Bitcoin.
18. Příklad: Váš spořicí bankovní účet má roční úrokovou sazbu 2,5 %, máte na něm po celý rok vložených 50 000 Kč, kolik peněz se Vám díky tomuto úroku připíše na Váš účet? Pokud výsledek porovnáte s inflací rovnou 2,9 % (míra znehodnocování peněz), Váš vklad se zhodnocuje, nebo znehodnocuje?
19. Jaký je rozdíl mezi zúročenou částkou a inflací?
20. Víte, do jaké výše jsou pojištěné Vaše vklady v bance?
23. Co je to RPSN?

Z těchto otázek se formulovaly 2 kategorie, ve kterých byli rozděleni studenti podle počtu správně zodpovězených otázek. Tyto kategorie se nazývaly pod normou a nad normou. Při tvoření těchto kategorií bylo nahlíženo na standardy Ministerstva financí České republiky. Za normu finanční gramotnosti, byly zvoleny otázky, které byly pojednávány ve standardech MFČR. Pro zvýšení hladiny standardu finanční gramotnosti MFČR byly přidány otázky, jako jsou: 17: „Krátkce vysvětlete, co je to Bitcoin.“ a otázka 20: „Víte, do jaké výše jsou pojištěné Vaše vklady v bance?“. Kategorie nad normou znamenala, že respondent zodpověděl správně minimálně šest z osmi otázek. Pod normou byli dotázáni, kteří neznali odpověď na více než pět otázek.

8.8 Výsledky měření finanční gramotnosti studentů v porovnání se standardy MF ČR

Pro toto měření byla vytvořena již zmíněná norma. Škála byla vytvořena z výše uvedených otázek, z nichž bylo šest odvozených ze standardu MFČR a dvě byly přidány pro vytvoření vyšší hladiny standardu. Po vyhodnocení bylo zjištěno, že 47 % studentů se nachází nad standardy finanční gramotnosti MFČR a 53 % se nachází pod standardy finanční gramotnosti MFČR. Z tohoto základního údaje můžeme usoudit jaká je situace ve vybraném vzorku studentů. Při náhledu do výsledků jednotlivých otázek byla nejhůře zodpovídána otázka č.20 Víte, do jaké výše jsou pojištěné Vaše vklady v bance? Tuto otázku zodpovědělo správně jen 27 % respondentů. Může být pravdou, že takové téma v životě průměrného studenta není aktuální. Myslím ale, že do budoucna je dobré odpověď na tuto otázku znát a vědět, že při krachu bankovní instituce dostane každý majitel bankovního účtu sjednaného u konkrétní banky náhradu do výše 100 000 EUR. Jako druhá nejméně správně zodpovídaná otázka byla č.19 Kolik je rozdíl mezi zúročenou částkou a inflací? Tato otázka se vázala k předchozí otázce č.18 v té museli respondenti porovnávat zúročenou částku s inflací a rozhodnout, jestli se částka zhodnocuje nebo znehodnocuje. Zatím co u otázky č.18 odpovědělo 78 % studentů správně, u otázky č.19, kde bylo na výběr šest odpovědí, zvolilo správně 49 %, z toho plyne, že studenti neměli problém odpovědět správně s použitím odhadu, ale při přesném výpočtu již chybovali mnohem více. Třetí otázka, která byla pro studenty zřejmě těžká je otázka č.10 Víte, jaký rozpočet měla Česká republika v roce 2019. Tuto otázku nezodpovědělo 41 % respondentů. Relativně potěšující však je, že druhá otázka, která

byla přidána pro zvýšení hladiny standardu (Otázka č. 17 Krátce vysvětlete, co je to Bitcoin?) byla zodpovězena ze 60 % správně. Je pravdou, že Bitcoin, je mezi studenty časté téma, je to investice, která žije v digitálním světě a ten je mladé generaci blízký. Nejlépe zodpovídaná otázka byla otázka č. 12 Krátce vysvětlete, co je to inflace? Víte jaká byla její průměrná míra v roce 2019. Tato otázka byla otevřená, a i když se definice respondentů různily, celkem 90 % dokázalo popsat co je to inflace. Následující otázka, kterou respondenti úspěšně zodpovídali byla otázka č. 23 Co vyjadřuje zkratka RPSN? Tuto otázku zodpovědělo 85 % respondentů správně. Nicméně podle vydaného standardu by měl tuto zkratku znát již každý středoškolský student. Třetí otázka, se kterou studenti neměli problém byla otázka č.13 Kreditní karta znamená? Tuto otázku zodpovědělo správně 67 % studentů.

Hypotéza 1: Studenti ekonomických oborů mají lepší finanční gramotnost než ostatní studenti.

3. Jaký je obor Vašeho studia? * Norma finanční gramotnosti

		Nad normou	Pod normou	Total
Jaký je obor Vašeho studia?	Count	8	5	13
	Ekonomie a management	61,5%	38,5%	100,0%
	Count	24	26	50
	Humánní obory	48,0%	52,0%	100,0%
	Count	8	7	15
	Přírodovědní a technické obory	53,3%	46,7%	100,0%
Total	Count	40	38	78
		51,3%	48,7%	100,0%

Tabulka 1

V této tabulce můžeme vidět četnosti, jak studenti odpovídali na otázku č. 3, kterou stavíme proti stanovené normě finanční gramotnosti. Můžeme zde vidět nepatrné rozdíly v normě finanční gramotnosti v porovnání s oborem studia. Po ověření vypočtením chí kvadrátu, který nabył hodnoty 0,674, můžeme konstatovat, že zde není statistická významnost a nedochází tak k potvrzení naší hypotézy. To znamená, že finanční gramotnost studentů se neliší na základě toho, jakou skupinu oborů respondenti studují.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	,788 ^a	2	,674
Likelihood Ratio	,794	2	,672
Linear-by-Linear Association	,149	1	,700
N of Valid Cases	78		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,33.

Tabulka 2

Hypotéza 2: Vydělávají si ženy peníze stejným typem přivýdělku jako muži?

1. Jste? * 7. Máte nějaký přivýdělek u studia?

		Brigáda	Zaměstnání	Žádný přivýdělek	Total
1. Jste?	Count	44	7	11	62
	Ženy	71,0%	11,3%	17,7%	100,0%
	Count	15	4	3	22
	Muži	68,2%	18,2%	13,6%	100,0%
Total	Count	59	11	14	84
		70,2%	13,1%	16,7%	100,0%

Tabulka 3

Zde můžeme vidět tabulku, která nám poukazuje na možnosti přivýdělání na základě pohlaví respondentů. V tabulce můžeme vidět malé rozdíly, a to takové, že studentky jsou častěji bez přivýdělku než muži. Pokud nějaký přivýdělek mají, je to spíše brigáda než zaměstnání. Studenti disponují nejčastěji brigádou, v občasných případech pak zaměstnáním a téměř výjimečně jsou bez přivýdělku. Nicméně po ověření vypočtením chí kvadrátu nemůžeme naši hypotézu potvrdit, jelikož hladina významnosti byla stanovena na 0,680, a tak zde nemůžeme zkoumat závislost.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	,771 ^a	2	,680
Likelihood Ratio	,739	2	,691
Linear-by-Linear Association	,005	1	,945
N of Valid Cases	84		

a. 2 cells (33,3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 2,88.

Tabulka 4

Hypotéza 3: Finanční gramotnost studentů závisí na jejich bydlišti.

4. Jaké je Vaše bydliště? * Norma finanční gramotnosti

		Nad normou	Pod normou	Total
4. Jaké je Vaše bydliště?	Count	6	5	11
	Na kolejích	54,5%	45,5%	100,0%
	Count	21	30	51
U rodičů	Count	41,2%	58,8%	100,0%
	Count	15	13	28
Samostatně	Count	53,6%	46,4%	100,0%
	Count	42	48	90
Total	Count	46,7%	53,3%	100,0%

Tabulka 5

Tato hypotéza byla stanovena na základě myšlenky, zda studenti, kteří bydlí samostatně, mají vyšší finanční gramotnost, protože se již musí starat o svůj život sami a mnohdy se již setkali s různými finančními pojmy, například při podepisování nájemních smluv, hypoték atd. V některých případech se také již setkali s různými finančními problémy, které museli řešit s nějakou bankovní institucí. Na rozdíl od studentů, kteří bydlí u rodičů a často neřeší žádné placení účtů za bydlení. Do této hypotézy byla postavena otázka č.4: „Jaké je Vaše bydliště“ a zjištěná norma finanční

gramotnosti. Při pohledu na výsledek našeho testu můžeme konstatovat, že zde není statistická závislost, protože výsledek testu je 0,490.

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	1,428 ^a	2	,490
Likelihood Ratio	1,430	2	,489
Linear-by-Linear Association	,126	1	,722
N of Valid Cases	90		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,13.

Tabulka 6

Hypotéza 4: Studenti, kteří jsou finančně gramotnější, si tvoří nějaký rozpočet

9. Tvoříte si nějaký rozpočet? * 2 Norma finanční gramotnosti

		Nad normou	Pod normou	Total
9. Tvoříte si nějaký rozpočet?	Count	25	22	47
	Ano (tvoří rozpočet)	53,2%	46,8%	100,0%
	Count	18	26	44
	Ne (netvoří rozpočet)	40,9%	59,1%	100,0%
Total	Count	43	48	91
		47,3%	52,7%	100,0%

Tabulka 7

V této hypotéze uvádíme předpoklad, že studenti, kteří jsou finančně gramotnější, si vytváří nějaký rozpočet. Tuto hypotézu nám ale vyvrací hodnota pravděpodobnosti závislosti, která činila 0,241. V tabulce tak vidíme, že při vytváření rozpočtu nezáleží na tom, zda jsou studenti nad normou, nebo pod normou v porovnání se standardy finanční gramotnosti.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1,375 ^a	1	,241
Continuity Correction ^b	,927	1	,336
Likelihood Ratio	1,379	1	,240
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	1,360	1	,243
N of Valid Cases	91		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 20,79.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabulka 8

Hypotéza 5: Vzdělání matky ovlivňuje finanční gramotnost studentů

6. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vaší matky? * Norma finanční gramotnosti

		Nad normou	Pod normou	Total
6. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vaší matky?	Count	29	32	61
	Sřední vzdělání	47,5%	52,5%	100,0%
	Count	12	14	26
	Vysokoškolské vzdělání	46,2%	53,8%	100,0%
Total	Count	41	46	87
		47,1%	52,9%	100,0%

Tabulka 9

U této a následující tabulky zní hypotéza „Vzdělání rodičů ovlivňuje finanční gramotnost studentů“ Nyní je zde tabulka, která proti sobě staví hodnoty nejvyšší ukončené vzdělání matky a finanční gramotnost studentů. Tato hypotéza nám nepotvrdila vztah mezi vzděláním matky a finanční gramotností. Pravděpodobnost zde ukazuje hodnotu 0,906, což znamená, že zde není statistický významný vztah, nelze tedy hledat souvislost mezi těmito proměnnými.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	,014 ^a	1	,906
Continuity Correction ^b	,000	1	1,000
Likelihood Ratio	,014	1	,906
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	,014	1	,906
N of Valid Cases	87		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 12,25.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabulka 10

Hypotéza 6: Vzdělání otce ovlivňuje finanční gramotnost studentů

6. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vašeho otce? * Norma finanční gramotnosti

			Nad normou	Pod normou	Total
6. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vašeho otce?	1	Count	27	28	55
		Střední vzdělání	49,1%	50,9%	100,0%
	2	Count	13	18	31
		Vysokoškolské vzdělání	41,9%	58,1%	100,0%
Total		Count	40	46	86
			46,5%	53,5%	100,0%

Tabulka 11

Zde nám tabulka staví proti sobě, otázku nejvyššího dosaženého vzdělání otců a zjištěnou normu finanční gramotnosti. I zde se souvislost mezi proměnnými nepotvrdila, protože hodnota pravděpodobnosti činila 0,523, a tak ani zde nemůžeme hledat závislost.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	,408 ^a	1	,523
Continuity Correction ^b	,171	1	,679
Likelihood Ratio	,409	1	,522
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	,403	1	,525
N of Valid Cases	86		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 14,42.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabulka 12

8.9 Analýza vybraných sociálních souvislostí finanční gramotnosti studentů

8.9.1 Studenti ekonomických oborů mají lepší finanční gramotnost než ostatní studenti.

Odpověď na tuto hypotézu lze vyčíst z několika otázek, které se týkaly na určité znalosti z oboru financí. Pro lepší přehlednost byly tyto otázky spojeny do jedné skupiny, ve které se členily na již zmiňované normy. Pokud se tedy podíváme na tyto normy, můžeme zde vidět, že znalosti se na základě rozdělení respondentů do skupin vysokoškolských oborů nijak razantně neliší. Pokud se podíváme na výsledky detailně, můžeme vidět, že nadpoloviční většina studentů oborů ekonomie a management a dále přírodovědných a technických oborů jsou nad normou. Zato nadpoloviční většina studentů humánního zaměření byla pod normou, nicméně rozdíl nejsou nijak markantní, proto jsme zde nemohli naši hypotézu potvrdit.

8.9.2 Vydělávají si ženy peníze stejným typem přivýdělku jako muži?

V této hypotéze se zodpovídám, zda si studenti a studentky zvládají vydělat peníze, někdy i přes náročné studijní povinnosti. Podle zjištění nabytého touto bakalářskou prací si zvládají jak studenti, tak studentky vydělat peníze, většina z nich má nějaký přivýdělek. Studenti si vydělávají peníze různými způsoby, mezi nejrozsáhlejší patří brigády, ale také stálé zaměstnání. Studentky jsou zaměřené spíše na brigády a minimálně na stálé zaměstnání. Relativně malý počet studentů a studentek nemá žádný přivýdělek. Z toho plyne, že studenti mají potřebu si peníze přivydělávat, ať už je to pro svou potřebu, nebo pro zaplacení nutných výdajů. Pokud bychom dále pátrali po tom, v jakých částkách se jejich přivýdělky pohybují, bylo zjištěno, že ženy měsíčně hospodaří s částkou okolo 4000–5999 Kč a muži s částkou 6000–7999 Kč

8.9.3 Finanční gramotnost studentů závisí na jejich bydlišti.

Jak již bylo zmíněno, tato hypotéza byla zvolena kvůli obecné představě o tom, že studenti, kteří již bydlí sami, mají větší zkušenosti z různými odbornými termíny z oblasti financí při podepisování nájemních smluv nebo hypoték. Výzkum odhalil menší rozdíly mezi studenty, kteří bydlí samostatně, to znamená buď na vysokoškolských kolejích, nebo ve svém soukromém bytě, a studenty, kteří bydlí u rodičů. Studenti, kteří bydlí u rodičů, byli s nadpoloviční většinou pod normou finanční gramotnosti. Nicméně rozdíly nebyly velké, a proto zde nemůžeme potvrdit naši hypotézu.

8.9.4 Studenti, kteří jsou finančně gramotnější, si tvoří nějaký rozpočet

V této hypotéze byly vytvořeny dvě proměnné ze všech. To znamená, že pro vyhodnocení této otázky jsme vytvořili dvě kategorie, studenti, kteří tvoří rozpočet a studenti kteří rozpočet netvoří. Po vytvoření tabulky a nahlédnutí na výsledky zde můžeme vidět drobné rozdíly mezi studenty, kteří si rozpočet tvoří, a těmi, kteří si jej netvoří. Nicméně po vypočtení chí kvadrátu bylo zjištěno, že zde není souvislost, kterou by bylo možné statisticky potvrdit, a tak musíme vyvrátit naši hypotézu, která tvrdila, že studenti s lepším výsledkem z našeho dotazníku si budou tvořit rozpočet

8.9.5 Vzdělání rodičů ovlivňuje finanční gramotnost studentů.

Tuto otázku nám zodpovídá více otázek v dotazníku, pokud ale tento výběr zúžíme a budeme brát v potaz výsledné zařazení studentů do norem finanční gramotnosti MFČR. Při pohledu na tabulku, kde porovnáváme vzdělání matky a normy finanční

gramotnosti, můžeme říct, že se zde údaje neliší. Můžeme proto tvrdit, že vzdělání matky nemá na finanční gramotnost studenta jakožto potomka vliv. Když pohlédneme na tabulku se vzděláním otce a zjištěnou finanční gramotností respondenta, vidíme zde takřka stejný poměr odpovědí jako v porovnání se vzděláním matky. Celkově tak můžeme potvrdit, že se dosažená norma finanční gramotnosti neliší na základě toho, zda mají rodiče nejvyšší dokončené vzdělání střední, nebo vysokoškolské.

Závěr

Pro tuto bakalářskou práci bylo zvoleno téma finanční gramotnost studentů vysokých škol. Toto téma jsem zvolil, protože daná problematika je velice zajímavá a ekonomické chování lidí mě zajímá. Jelikož sociologie je věda, která nahlíží do různých oblastí, bylo relativně snadné si vybrat jednu z nich. Téma jako takové je velice důležité, neboť ve studentech je budoucnost, která se bude mimo jiné také odvíjet podle toho, jak se budou chovat k penězům a jak jim budou rozumět.

Výzkum byl proveden kvantitativní metodou, aby bylo možné získat co největší vzorek respondentů, což se i díky aktuální epidemii způsobenou virem Covid-19 úplně nepodařilo a konečný vzorek tak je 90 respondentů. Výzkum probíhal online na stránkách google.com. Otázky byly otevřené i uzavřené, byly postaveny tak, aby byla široká možnost odpovědí a pochopil je každý respondent

Cílovou skupinou byli studenti vysokých škol, které jsem získával díky přátelům na síti Facebook, Ti vkládali dotazník do soukromých třídních, ale také školních skupin, na již zmíněné sociální síti. Nadpoloviční většinou respondentů dotazníku byly ženy, což je zřejmě kvůli nejvíce zastoupenému oboru studia, kterým jsou humanitní a společenské vědy.

Téma jako je finanční gramotnost začíná být v poslední době čím dál tím více diskutovaným tématem, začíná se také mnohem více projednávat ve školách nebo různých online kurzech. Tomuto tématu je dobré dát velký prostor již od prvního stupně na základních školách, například již zmiňovaný projekt České spořitelny umí dobře vysvětlit dětem, co jsou to peníze, a naučit je také jejich funkce. Školáci si také můžou vyzkoušet roli rodičů a vyzkoušet si vést domácnost, co se týče financí, sestavit základní rozpočet, rozvrhnout si kapesné apod.

Tato bakalářská práce nám pomohla zjistit znalost základů finanční gramotnosti napříč Českou republikou, ale také napříč různými obory vysokoškolského studia. Práce zjistila, že mezi studenty vysokých škol nejsou markantní rozdíly, co se týče finanční gramotnosti ani co se týče uvedených proměnných. Byly však zjištěny různé rozdíly týkající se konkrétních otázek u některých otázek byly výsledky v porovnání se standardem MFČR relativně špatné, u některých otázek, jako byla třeba otázka týkající se bitcoinu byl výsledek dobrý. V celku z výzkumu plyne, že studenti mají zájem o ekonomii a mají přehled o základních pojmech. Dalo by se říct, že studenti mají přehled o pojmech, s kterými se setkali, kde studenti tápou jsou pojmy, se kterými nejspíš neměli ještě nic dočinění. Například znalosti ohledně pojištění vkladu v bance, leasingu a výpočtu úroků.

Je to opravdu široké téma, které byl obsaženo jen z části, dále si myslím, že toto téma si zaslouží i další zkoumání a rozvoj.

Zdroje

Tištěné zdroje

1. Petýrková, L., P. Chmelařová. 2012. *Základy finanční gramotnosti*. Praha: Generation Europe.
2. Teplý, P. 2013. *Navigátor bezpečného úvěru*. Praha: Karolinum.
3. Partners. 2013. *Jak ovládnout své peníze*. Brno: BizBooks.
4. Navrátilová, P., M. Jiříček, J. Zlámal. 2013. *Finanční gramotnost: Učebnice učitele*. 2. vydání. Kralice na Hané: Computer Media.
5. Doubková, A., K. Tomek. 2016. *Finanční gramotnost pro každého*. INFRA.

Elektronické zdroje

1. *Národní ústav pro vzdělávání: Gramotnosti* [online]. 2020. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/gramotnosti-1>.
2. *Česká spořitelna: Abeceda peněz* [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/page/abecedapenez?gclid=CNyr17jq2OgCFcabGwodQagH1g&gclsrc=ds>.

3. „Běžný účet." 2001-. in *Wikipedia: the free encyclopedia* [online] [cit. 2020-06-10]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/B%C4%9B%C5%BE%C3%BD_%C3%BA%C4%8Det.
4. *Finance.cz: Druhy platebních karet* [online]. Mladá fronta [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: https://www.finance.cz/ucty-a-sporeni/platebni-karty/abeceda-platebnych-karet/druhy-karet/?gclid=CjwKCAjw1v_0BRakEiwALFkj5uKEAxxmSprt10ugFUmtFI5sS7wRd0IG8lw8NHu3mcVIcn7RsEzLMxoCb_QQAvD_BwE.
5. *Česká národní banka: Co je to ukazatel RPSN* [online]. 2020. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Co-je-ukazatel-RPSN/>.
6. *Komerční banka: Vysvětlení pojmů používaných při informování o spotřebitelském úvěru* [online]. Komerční banka, a. s [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.kb.cz/getmedia/25f09009-89d8-473a-8031-0f4a97f0f5f9/kb-vysvetleni-pojmu-k-uveru.pdf.aspx>.
7. *Peníze.cz: Co je to leasing* [online]. 2020. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/15668-co-je-leasing>.
8. „Inflace." 2001-. in *Wikipedia: the free encyclopedia* [online] [cit. 2020-06-10]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Inflace>.
9. *Finance.cz: Co je to inflace?* [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/makrodata-eu/inflace/informace/>.
10. Svoboda, M. 2020. *Promyšlená investice* [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: http://www.promyslenainvestice.cz/teorie_investic.php.
11. *Forbino.com: Co je to kryptoměnová peněženka a jak funguje* [online]. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://forbino.com/kryptomeny/kryptomenove-penezenky/>.
12. *Investplus.cz: KRYPTOMĚNY – využití, budoucnost, investiční virtuální měny, diskuze* [online]. 2020. [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://investplus.cz/investice/kryptomeny/>.
13. „Bitcoin." 2001-. in *Wikipedia: the free encyclopedia* [online] [cit. 2020-06-10]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Bitcoin>.

14. *Finex.cz: Komodity - Co jsou komodity? Jak je obchodovat?* [online]. 2020. Finex [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: https://finex.cz/rubrika/komodity/?gclid=CjwKCAjw-YT1BRAFEiwAd2WRtvd8qMrtFKyzzWQhO8alTR_OwgnGgpe4mCzRqG8lA3BZjfmhwoZfhoCrO0QAvD_BwE.
15. *Ministerstvo financí České republiky: Standard finanční gramotnosti* [online]. 2017. Praha [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/aktuality/2017/standard-financni-gramotnosti-29163>.
16. *Finanční gramotnost v ČR: Kvantitativní výzkum – Finanční gramotnost obyvatel ČR* [online]. 2010. STEM/MARK [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/o-ministerstvu/odborne-studie-a-vyzkumy/2012/vyzkumy-k-financni-gramotnosti-9406>.
17. *Výsledky měření úrovně finanční gramotnosti dospělé populace České republiky 2015* [online]. 2015. Praha: ppm factum research [cit. 2020-06-10]. Dostupné z: <https://financniagramotnost.mfcr.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2784>.

Seznam grafů

Graf 1	21
Graf 2	21
Graf 3	22
Graf 4	23
Graf 5	23
Graf 6	24
Graf 7	25
Graf 8	26
Graf 9	26
Graf 10	27
Graf 11	28
Graf 12	28
Graf 13	29
Graf 14	30
Graf 15	31
Graf 16	31
Graf 17	32
Graf 18	33
Graf 19	33
Graf 20	34
Graf 21	35
Graf 22	35
Graf 23	36
Graf 24	36

Seznam tabulek

Tabulka 1	39
Tabulka 2	40
Tabulka 3	40
Tabulka 4	41
Tabulka 5	41
Tabulka 6	42
Tabulka 7	42
Tabulka 8	43
Tabulka 9	43
Tabulka 10	44
Tabulka 11	44
Tabulka 12	45

Přílohy

Dotazník

Dotazník k bakalářské práci na téma: finanční gramotnost studentů

Tento dotazník, který budete vyplňovat, slouží ke zjištění Vašich poznatků ve finanční gramotnosti a dále bude sloužit mé bakalářské práci. Bakalářskou práci vypracovává student sociologie Univerzity Hradec Králové, tento dotazník je distribuován pouze v online podobě a je zcela anonymní.

Ve většině otázek budete odpovídat pouze označením jedné odpovědi, ale jsou i otázky otevřené, do kterých se můžete rozepsat, avšak stačí mi i jednoduché a krátké odpovědi. Ve všech otázkách se prosím snažte odpovědět správně a pravdivě. Informace prosím nikde nedohledávejte a odpovídejte dle svého vlastního uvážení.

Předem děkuji za vyplnění,

Michal Sikora

1. Jste?

a) Žena 1

b) Muž 2

2. Z jakého kraje pocházíte?

a) Hlavní město Praha 1

b) Středočeský kraj 2

c) Jihočeský kraj 3

d) Plzeňský kraj 4

e) Ústecký kraj 5

f) Jihomoravský kraj 6

- g) Zlínský kraj 7
- h) Moravskoslezský kraj 8
- i) Olomoucký kraj 9
- j) Královéhradecký kraj 10
- k) Pardubický kraj 11
- l) Kraj Vysočina 12
- m) Karlovarský kraj 13
- n) Liberecký kraj 14

3. Jaký je obor Vašeho studia?

- a) Ekonomie a management 1
- b) Humanitní a společenské vědy 2
- c) Jazyky a mezinárodní studia 3
- d) Kultura a umění 4
- e) Medicína a farmacie 5
- f) Právo a veřejná správa 6
- g) Přírodní vědy 7
- h) Technika a informatika 8
- i) Učitelství a sport 9
- j) Zemědělství a veterina 10
- k) Jiný... 11

4. Jaké je Vaše bydliště? (popř. Kde trávíte nejvíce času?)

- a) Na kolejích 1
- b) U rodičů 2
- c) Samostatně (byt, dům) 3
- d) Jiné... 4

5. Z jakého rodinného stavu pocházíte?

- a) Manželský 1
- b) Partnerský 2
- c) Rozvedený 3
- d) Jiný ... 4

6. Jaké je nejvyšší dosažené vzdělání Vašich rodičů?

x	Základní	Střední bez maturity	Střední s maturitou	Vyšší odborné	Vysokoškolské
Matka	1	2	3	4	5
Otec	1	2	3	4	5

7. Máte nějaký přivýdělek u studia?

- a) Brigáda 1
- b) Podnikání 2
- c) Zaměstnání (částečný úvazek) 3
- d) Nemám 4
- e) Jiná odpověď 5

8. Jaký je Váš průměrný měsíční příjem (z brigády, kapesného, podnikání atd.)

- a) 0–1999 Kč 1
- b) 2000–3999 Kč 2
- c) 4000–5999 Kč 3
- d) 6000–7999 Kč 4
- e) 8000–9999 Kč 5
- f) 10000 Kč a více 6
- g) Žádný 7

9. Tvoříte si nějaký rozpočet?

- a) Denní 1
- b) Týdenní 2
- c) Měsíční 3

- d) Roční 4
- e) Žádný 5
- f) Jiný... 6

10. Víte, jaký rozpočet měla Česká republika v roce 2019?

- a) Schodkový 1
- b) Přebytkový 2
- c) Nevím 3

11. Kolik % svého jmění máte na běžném bankovní účtu?

- a) 0 % 1
- b) 1–25 % 2
- c) 26–50 % 3
- d) 51–75 % 4
- e) 76–100 % 5
- f) Nemám bankovní účet 6

12. Krátce vysvětlete, co je to inflace. Víte, jaká byla její průměrná míra v roce 2019?

.....

13. Kreditní karta znamená že?

- a) Platíte svými vlastními penězi 1
- b) Platíte penězi, které si půjčujete od banky 2

14. Myslíte si, že máte dobrý přehled o různých finančních produktech v oblasti investování?

- a) Ano 1
- b) Spíše ano 2
- c) Spíše ne 3
- d) Ne 4

15. Investujete do něčeho?

- a) Ano 1
- b) Ne 2

16. Pokud ano, do čeho? (podílové fondy, akcie, dluhopisy, bitcoin atd.)

Neinvestuji 1

Investuji 2

17. Krátce vysvětlete, co je to bitcoin.

.....

18. Příklad: Váš spořicí bankovní účet má roční úrokovou sazbu 2,5 %, máte na něm po celý rok vložených 50 000 Kč, kolik peněz se Vám díky tomuto úroku připíše na Váš účet? Pokud výsledek porovnáte s inflací rovnou 2,9 % (míra znehodnocování peněz), Váš vklad se zhodnocuje, nebo znehodnocuje?

- a) Zhodnocuje 1
- b) Znehodnocuje 2

19. Jaký je rozdíl mezi zúročenou částkou a inflací?

- a) 1250 Kč 4
- b) -500 Kč 3
- c) 200 Kč 2
- d) -200 Kč 1
- e) 500 Kč 5
- f) -1250 Kč 6

20. Víte, do jaké výše jsou pojištěné Vaše vklady v bance?

- a) 50 000 eur 2
- b) 100 000 eur 1
- c) 150 000 eur 3
- d) Nevím 4

21. Jaký je rozdíl mezi finančním a operativním leasingem?

- a) Nevím 1
- b) Jiná odpověď..... 2

22. Půjčil/a jste si někdy od nějaké nebankovní společnosti?

- a) Ano 1
- b) Ne 2

23. RPSN

- a) roční procentuální skóre nákladů 2
- b) roční procentní sazbu nákladů 1
- c) relativní procentuální sazbu nákladů 3